

FORVALTNINGSPLAN

Goarahat og Sandvikhelvøya - utvalgt kulturlandskap

2014 - 2018

Fylkesmannen i Finnmark
Finnmárkku fylkkamánni

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Porsanger kommune
Porsangu gielda - Porsangin komuuni

Finnmarkseiendommen
Finnmárkkuopmodat

FORORD

Denne forvaltningsplanen gjelder for Finnmarks utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Satsingen er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskapet. Dette er et samarbeid og spleiselag mellom landbruks- og miljømyndigheter for å sikre at unike verdier i noen av jordbrukets kulturlandskap tas vare på. 22 områder med spesielle verdier er utvalgt. Disse skal vise bredden og variasjon i landskaper som har store biologiske og kulturhistoriske verdier og hvor det skal være realistisk å få til langsiktig skjøtsel og vedlikehold. Alle fylker er representert. I Finnmark ble Goarahat og Sandvikhalvøya valgt med bakgrunn i forslag fra Porsanger kommune

Forvaltningsplanen er et praktisk hjelpemiddel som skal sikre forsvarlig forvaltning av området. Planen har ingen rettskraftig virkning, men skal være førende for den langsiktige forvaltningen av området og bidra til forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere. Planen har både et langsiktig og kortsiktig perspektiv. I korte trekk skal planen beskrive det utvalgte området Goarahat og Sandvikhalvøya, verdiene i området, muligheter, utfordringer, styrke og svakheter, tiltak, lovverk, næringsutvikling, informasjon og formidlingstiltak, oppfølging og nettverk.

Utarbeiding av forvaltningsplanen er gjennomført som en del av arbeidet i den regionale styringsgruppen for Goarahat og Sandvikhalvøya - utvalgt kulturlandskap. Fylkesmannen i Finnmark, landbruksavdelingen har koordinert dette arbeidet.

Den regionale styringsgruppa består av:

- Marit Reiersen, Fylkeskommunens plan-, kulturminne- og miljøseksjon. Faglig oppfølgingsansvar for egne sektorinteresser, kulturhistoriske verdier.
- André Nilsen, Sametinget. Faglig oppfølgingsansvar innenfor egne sektorinteresser, kulturhistoriske verdier.
- Even Borthen Nilsen, Finnmarkseiendommen. Eierforhold
- Jostein Fløgstad, Fylkesmannen, miljøvernavdelinga. Faglig oppfølgingsansvar for egne sektorinteresser, biologiske og geologiske verdier
- Marit Annie Larsen, Fylkesmannen, landbruksavdelinga. Koordinere arbeidet med forvaltningsplanen, samt bidrar faglig innenfor ulike områder i planen.
- Tom Andreas Hætta, Fylkesmannen, landbruksavdelinga. Koordinere arbeidet med forvaltningsplanen, samt bidrar faglig innenfor ulike områder i planen.

Den regionale styringsgruppa har hatt 3 utskiftninger siden oppstart. André Nilsen overtok plassen til Kjersti Schanche 27. mars 2014. Jostein Fløgstad ved Fylkesmannens miljøvernavdeling har overtatt etter Jan Erik Knutsen fra desember 2014. Etter at Elisabeth Jomisko byttet arbeidsplass, har Tom Andreas Hætta overtatt hennes rolle i styringsgruppa fra 1. september 2014. Vi retter en stor takk til disse, og spesielt til Elisabeth Jomisko som har ført store deler av forvaltningsplanen i pennen.

Ingrid Golten, Porsanger kommune har deltatt i den regionale styringsgruppa 2. halvår 2013. Hun har bidratt med verdifull lokalkunnskap og kompetanse på flere ulike områder i planen, og er bindeledd mellom regionalt nivå og lokalbefolkningen.

Planen ble sendt på høring 15. november 2013 til alle grunneiere lag og organisasjoner i Goarahat og Sandvikhalvøya. Det kom inn 16 høringsuttalelser før høringsfrist gikk ut 15. februar 2014. Alle høringsinnspill ble gjennomgått og kommentert av styringsgruppa og en oppsummering sendt høringsinnspillene.

I forbindelse med utarbeiding av planen er det arrangert 2 folkemøter hvor lokalbefolkning og fagmiljøet ble invitert for orientering og dialog om planen. Etter dette er planen redigert, og innspill tatt inn. Det er skrevet et sammendrag og tall for tiltak og finansiering i kapittel 9 er lagt inn. Forvaltningsplanen ble formelt godkjent av den regionale styringsgruppa 9. desember 2014.

Vi vil takke alle bidragsytere for godt samarbeid.

Vadsø 9.desember 2014

Marit Reiersen
Finnmark Fylkeskommune

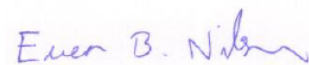
André Nilsen
Samediggi/ Sametinget

Jan Erik Knutsen
Fylkesmannen i Finnmark MVA

Marit Annie Larsen
Fylkesmannen i Finnmark LA

Even Borten Nilsen
Finnmarkseiendommen

INNHold

1. INNLEDNING	4
1.1. Bakgrunn	4
1.2. Forvaltningsplanen	4
2. VISJON OG MÅL	7
2.1. Visjon	7
2.2. Nasjonale mål	7
2.3. Regionale mål	7
2.4. Lokale mål	7
3. OMRÅDEBESKRIVELSE	8
3.1. Geografisk beliggenhet	8
3.2. Topografi	8
3.3. Eiendommer og eiere	8
3.4. Fotodokumentasjon og refotografering	8
3.5. Vegetasjon	10
3.6. Beite	11
3.7. Berggrunn	12
3.8. Bosettingshistorie	12
3.9. Andre primærnæringer/interesser i området	16
4. GEOLOGISKE VERDIER	20
5. BIOLOGISKE VERDIER	21
5.1. Hva er en naturtype?	21
5.2. Hva er rødlista?	21
5.3. Utvalgte naturtyper i området	21
5.4. Verdifulle og rødlistede naturtyper i området	22
5.5. Rødlista arter	24
6. KULTURHISTORISKE VERDIER	27
6.1. Arkeologiske kulturminner	27
6.2. Nyere kulturminner	31
6.3. Stedsnavn	36
6.4. Veier og stier	36
7. FORMIDLINGSVERDIER	37
7.1. Lokalkunnskap	37
7.2. Fortellertradisjon i landskapet – sagn og fortellinger	37
7.3. Kunnskapsmiljø	37
8. STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER, UTFORDRINGER	38
8.1. Styrker i området	38
8.2. Svakheter i området	38
8.3. Muligheter	38
8.4. utfordringer	39
9. TILTAK	40
9.1. ØKONOMI OG KOSTNADER	44
10. TILSKUDDSORDNINGER	47
10.1. Spesielle miljøtiltak i jordbruket” (SMIL)	47
10.2. Tilskudd for skjøtsel av slåttemark som utvalgt naturtype	47
10.3. Regionale miljøtilskudd	47
10.4. Klima- og miljøtilskudd	47

10.5.	“Grønne midler”	48
10.6.	Sametinget	48
10.7.	Midler til fredede bygg- og anlegg.....	48
10.8.	BARK - Bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø gir tilskudd til skilting og tilrettelegging av kulturminner	48
10.9.	Tilskudd til friluftstiltak	49
10.10.	Norsk kulturminnefond	49
10.11.	Stiftelsen UNI	49
10.12.	Lån i Husbanken	49
10.13.	Ta et tak	49
10.14.	Rydd et kulturminne	49
10.15.	Tilskudd til utrednings- og tilretteleggingstiltak (BU-midler).....	50
10.16.	Innovasjon Norge - investeringer og bedriftsutvikling (BU-midler)	50
10.17.	Innovasjon Norge - etablerertilskudd	50
11.	NÆRINGSUTVIKLING.....	50
12.	LOVERK OG STATUS	51
12.1.	Plan- og bygningsloven.....	51
12.2.	Områdets status i kommuneplanen	51
12.3.	Kulturminneloven	51
12.4.	Forankring i andre planer	52
13.	VEDLEGG	56
1.	Vedlegg 1 Naturtyper	56
2.	Vedlegg 2 Karplanter og moser	59
3.	Vedlegg 3 Beitemarksopp og andre grasmarktilknyttede sopp	62
4.	Vedlegg 5 fugler	63
5.	Vedlegg 6 rødlistearter - sommerfugler	64
6.	Vedlegg 7 Arkeologiske kulturminner	65

Figurliste

Figur 1 Organisasjonskart.....	6
Figur 2 Kart over området.....	8
Figur 3 Arealtyper	9
Figur 4 Vegetasjonskart for kolvik med omegn	10
Figur 5 Beiteområder for sau.....	11
Figur 6 Orkkanluokta/ Anopset	15
Figur 7 Trollan i Trollholmsund	16
Figur 8 Tidlig sommerbilde av storbukta.....	16
Figur 9 SEFRAK registrert bygning, bolighus, fiske og fangst	18
Figur 10 Orkkanluokta/anopset, med fiske og landbruk som næringsvei	19
Figur 11 Berggrunnskart for Sandvikhalvøya	20
Figur 12 Naturtyper.....	23
Figur 13 Brudespore	25
Figur 14 Silkenellik.....	25
Figur 15 Arkeologiske kulturminner	27
Figur 16 Boplass fra eldre steinalder.....	28
Figur 17 Spor etter 8 nedgravde hus etter yngre steinalder	28
Figur 18 Hellemalierier	29
Figur 19 Gravfelt	29
Figur 20 Gammetuft.....	30
Figur 21 Offerstein	30
Figur 22 Kista til Stállu	30
Figur 23 Steiner i 3 klynger.....	31
Figur 24 festningskart fra 2. verdenskrig	32
Figur 25 Indre Sandvik, inngang bunkers.....	33
Figur 26 Indre Sandvik, oversikt	33
Figur 27 Indre Sandvik, tufter etter bakkeleirer	33
Figur 28 Indre Sandvik, ruiner av brakke.....	33
Figur 29 Indre Sandvik, oversikt mot nord.....	33
Figur 30 Indre Sandvik, kanonstilling.....	33
Figur 31 indre sandvik, mot NNØ	33
Figur 32 Indre Sandvik, mot SSØ	33
Figur 33 SEFRAK registrert bygning. Hus for storfe, sau og geit.....	35
Figur 34 SEFRAK registrert bygning, bolighus, landbruk, fiske og fangst	35
Figur 35 SEFRAK registrert bygning, bolighus, fiske og fangst	35

SAMMENDRAG

Satsingen Utvalgte kulturlandskap (UKL) i jordbruket er en oppfølging av nasjonale mål om å ivareta kulturlandskapet. I Finnmark er Goarahat og Sandvikhalvøya valgt til å representere fylket, på grunn av de unike verdiene som finnes i området. Området skal være et flaggskip for mat og kulturlandskap i Finnmark, med visjonen *“Et levende kulturlandskap for alle som ferdes i Goarahat og Sandvikhalvøya.”*

Goarahat og Sandvikhalvøya har en unik geologi som danner grunnlag for det rike natur- og kulturlandskapet i området, og derigjennom langvarig bosetting og aktivitet i primærnæringene. Bosetningsspor kan dateres 10 000 år tilbake i tid, og de første sporene etter jordbruk er fra 1500-tallet slik som gammetufter etter området sjøsamiske befolkning. Den dag i dag finner vi kommunens mest aktive jordbruksmiljø her, ikke uten utfordringer, men også med mange fortrinn som gir muligheter for utvikling i bygdene.

Goarahat og Sandvikhalvøya stiller dermed alle kriteriene til å være et Utvalgt kulturlandskap: Helhetlig landskap, kontinuitet og tidsdybde, representativitet, særpreg og formidlingsverdi.

Denne forvaltningsplanen er et praktisk hjelpemiddel som beskriver blant annet geografi, topografi, vegetasjon, jordbruksaktivitet, næringsvirksomhet, eiendomsstruktur og historie. Planen beskriver også kartlagte verdier i området nærmere: geologiske, biologiske og kulturhistoriske verdier, og formidlingsverdier, samt styrker, svakheter, muligheter og utfordringer. Ut ifra dette er det laget en tiltaksplan der bygdas befolkning, gårdbrukere, grunneiere, lag og foreninger, kommunen og bygdas øvrige kompetansemiljø er viktige samarbeidspartnere.

Det stilles økonomiske virkemidler til rådighet i forbindelse med tiltaksplanen. Flere aktører i offentlig forvaltning og flere ulike sektorer innen landbruk, kultur og næring for øvrig, deltar med virkemidler i samfinansiering, sammen med egen innsats fra de lokale aktørene.

Forvaltningsplanen har ikke rettskraftig virkning, og tiltak i planen gjennomføres med frivillig deltakelse fra lokale aktører og grunneiere. Forøvrig reguleres arealbruken i området av kommuneplanens arealdel foruten landbrukets særlover og plan- og bygningsloven. Forvaltningsplanen medfører dermed ikke endret arealbruk i forhold til plansituasjonen, selv om aktiviteten øker på flere områder.

Arbeidet med UKL ledes av en regional styringsgruppe med representanter fra Fylkeskommunen, Sámediggi/Sametinget, Fylkesmannen, Finnmarkseiendommen og lokal koordinator. Det er opprettet en lokal samarbeidsgruppe som skal sikre lokal forankring og samarbeid om arbeidet med UKL. Gruppen består av representanter fra næring, landbruk, grunneiere lag og foreninger i området.

1. INNLEDNING

1.1. Bakgrunn

Det er et nasjonalt mål å dokumentere og få en særskilt forvaltning av "spesielt verdifulle kulturlandskap". Dette fremgår av Stortingsmelding 21 om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". Bakgrunnen for dette er en nasjonal arealpolitikk hvor en ønsker en bærekraftig forvaltning av landets arealressurser, samt skape gode fysiske omgivelser. En bærekraftig arealpolitikk kan bidra til langsiktige løsninger og tilføre nye verdier i omgivelsene. Slik vil en også kunne unngå miljøkonflikter i form av nedbygging eller ødeleggelse av verdier. Dette er areal som danner grunnlag for bosetting, næringsutvikling, opplevelse, rekreasjon, samt sikrer landskapsverdier og som gir et biologisk og kulturelt mangfold.

Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren la i 2007 etter oppdrag fra Miljøverndepartementet, Landbruks- og matdepartementet frem rapporten "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket". Mandatet for gruppa var å se på hvordan en kunne samordne, oppdatere og styrke innsatsen på kulturlandskapsområdet i landbruket. Rapporten la føringer for hvordan en gjennom målrettet forvaltning kunne ivareta områdene som ble valgt ut. Som følge av rapporten ble det oppnevnt et sekretariat bestående av representanter fra etatene som ble ledet av Landbruksdirektoratet. Fylkene ble deretter forespurt om å fremme 2 - 3 kulturlandskapsområder fra sitt fylke. Deretter valgte sekretariatet ett område fra hvert fylke og sydde sammen et forslag som ble sendt departementene for godkjenning.

Områdene som ble valgt ut har store kulturhistoriske og biologiske/økologiske verdier. Dette er områder hvor en gjennom tradisjonelle driftsformer og byggeskikk har tilegnet seg spesielle verdier, strukturer og landskap. Disse verdiene ønsker en å ivareta gjennom langsiktig forvaltning, forutsigbar drift, skjøtsel og vedlikehold. Dette er altså områder som er eksklusivt utvalgt og som skal fungere som nasjonale referanseområder. Områdene kan sees på som utstillingsvinduer som viser intakte natur- og kulturhistoriske kvaliteter fra landet vårt. Miljøvern- og Landbruks- og matdepartementet utnevnte i 2012 Goarahat og Sandvikhalvøya som utvalgt kulturlandskap i jordbruket i Finnmark med bakgrunn i følgende verdier:

- **Et helhetlig landskap** med fjord og jordbruksaktivitet med store kultur- og naturhistoriske verdier og biologisk mangfold. Aktive bønder med melke- og kjøttproduksjon, viktige beiteområder for sau, og et aktivt og engasjert lokalmiljø.
- **Kontinuitet og tidsdybde** stedfestet gjennom arkeologiske funn og lang tids jordbruksaktivitet.
- **Er representativt og har særpreget**, området er representativt for fjordbygdene i Finnmark, mens dolomittområdet bidrar til et særpreget biologisk mangfold.
- **Formidlingsverdien** er stor siden området ligger langs E6 og er lett tilgjengelig for lokalbefolkning og gjennomreisende.

1.2. Forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen er et verktøy for å sikre en forsvarlig og langsiktig forvaltning av området. Gjennom planen skal verdier ivaretas og utvikles gjennom forutsigbar drift, skjøtsel og vedlikehold ved å:

- Tydeliggjøre hvilke mål og visjon en har for Goarahat og Sandvikhalvøya.
- Gi en utdypende beskrivelse av området.
- Beskrive verdiene så som geologiske-, biologiske-, kulturhistoriske-, samt formidlingsverdier.
- Beskrive styrke, svakhet, muligheter og utfordringer, og slik å beskytte mot uønska inngrep og fremme ønsket aktivitet.
- Gi retningslinjer om skjøtsel, tiltak, oppfølging, formidling, og dokumentasjon.

Planen skal bidra til økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til området. Forvaltningen er basert på frivillig deltakelse fra grunneiere, organisasjoner og andre, hvor avtaler som inngås med staten er den forpliktende delen. Forvaltningsplanen vil være i konstant endring og planen som sendes på høring november 2013 er i stor grad knyttet til beskrivelse av området og verdiene der. Arbeidet videre i dialog med lokalbefolkningen og grunneiere vil konsentreres mer om mål og tiltak for å nå målene.

Organisering

Arbeidet med planen er fordelt på tre nivå: regional styringsgruppe, kommunal koordinator og lokalbefolkning bestående av eiere/forvaltere/brukere og fagmiljø. Det har vært flere åpne møter mellom lokalbefolkningen, kommunen og den regionale styringsgruppa. I tillegg har det vært jevnlig møter mellom lokalbefolkning og kommunen. De ulike aktørene har bidratt med sin kompetanse. Slik har vi fått en helhetlig plan som inneholder relevant kunnskap for å kunne forvalte området på en god måte.

Regional styringsgruppe

Den regionale styringsgruppa sitt ansvar er å utforme og koordinere arbeidet med forvaltningsplanen, samt sikre at den er i tråd med nasjonale retningslinjer. Arbeidet skjer i samarbeid med kommunen, eier/forvalter og fagmiljø. Styringsgruppa har et veiledningsansvar i forhold til brukere/forvaltere i drifts, vedlikeholds- og skjøtselsmetoder som er i tråd med forvaltningsplanen.

Kommunen

Kommunen er bindeleddet mellom eier/forvalter/bruker på den ene side og fylket som regionalt ansvarlig på den andre siden. I tillegg skal kommunen formalisere forvaltningsplanen gjennom kommuneplanens arealdel.

Lokalbefolkningen - eier/forvalter/bruker

Eiere/forvaltere/brukere er de viktigste aktørene i arbeidet med det regionalt utvalgte området og bidrar aktivt i arbeidet med planen. Innenfor denne gruppen tilhører også organisasjoner, stiftelse, museer, statlige aktører, privatpersoner m.m. Lokalbefolkningen representeres i en samarbeidsgruppe som etableres med bred representasjon fra ulike interesser i området.

FIGUR 1 ORGANISASJONSKART

2. VISJON OG MÅL

2.1. Visjon

En visjon er et bilde om hvordan vi ser for oss fremtiden. Visjonen skal kunne inspirere hver enkelt av oss, og hjelpe oss til å nå målene vi har satt oss. Visjonen for Goarahat og Sandvikhalvøya som utvalgt kulturlandskap er:

Ett levende kulturlandskap i jordbruket for alle som ferdes i Goarahat og Sandvikhalvøya.

2.2. Nasjonale mål

Det er et nasjonalt mål at:

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket skal gi kunnskap og opplevelser og være en ressurs for fremtida. Det skal ivaretas for å gi allmennheten kunnskap og opplevelser om vår jordbrukshistorie, de skal fungere som en ressurs for verdiskaping for eiere, brukere og forvaltere, og som referanseområde for forvaltning og forskning i tilknytning til tradisjonelle jordbrukslandskap.

2.3. Regionale mål

I regionalt miljøprogram for planperiode 2013 – 2016 er følgende tre fokusområder knyttet til utvalgt kulturlandskap.

- Fokus på prioriterte og utvalgte kulturlandskap: Goarahat og Sandvikhalvøya i Porsanger.
- Bruke Utvalgte kulturlandskap som et flaggskip for mat og kulturlandskap.
- I 2016 skal folk flest kjenne til Finnmarks utvalgte kulturlandskap, Goarahat og Sandvikhalvøya i Porsanger og verdiene som finnes der.

Ut fra dette er det på regionalt nivå satt følgende mål:

Forankre Goarahat og Sandvikhalvøya-utvalgte kulturlandskap i regionale planverk.

Bruke Goarahat og Sandvikhalvøya-utvalgte kulturlandskap som et flaggskip for mat og kulturlandskap i Finnmark. Være et bindeledd for å knytte sammen nasjonale og lokal mål.

2.4. Lokale mål

Kortsiktige mål (innen 2018) – under utarbeiding

- Åpne opp gjengrodd kulturlandskap med fokus på konsentrert beiting og gjennomføre skjøtselstiltak.
- Sette i stand beitelandskapet slik det var for om lag 30 år siden.
- Opprettholde eller øke antall gårdsbruk og arealer i drift.
- Ta vare på, formidle og øke kunnskapen om verdiene i området
- Sikre verdiene i kommunalt planverk og således minske arealkonfliktene i området
- Tilrettelegge for ny næringsvirksomhet i området basert på verdiene

Vi ønsker å ivareta, utvikle og synliggjøre Goarahat og Njårga/Sandvikhalvøya for nåværende og fremtidige generasjoner. Vi ønsker å utvikle et helhetlig kulturlandskap med stor opplevelse – og formidlingsverdi gjennom målretta tiltak og koordinert innsats.

3. OMRÅDEBESKRIVELSE

3.1. Geografisk beliggenhet

Goarahat og Sandvikhalvøya ligger på vestsiden av Porsangerfjorden cirka 30 kilometer fra Lakselv i Porsanger kommune. Området ligger øst for E6 og strekker seg fra Goarahat til Billávuotna/Indre Billefjord. Det totale arealet er om lag 22 km². Figur 2 viser grensen for det utvalgte området med en tykk blå strek. Fra Billávuotna//Indre Billefjord følger avgrensningen strandlinja rundt Gálggošluokta /Ytre Sandvik hvor området strekker seg ut i et langstrakt nes. Området følger videre strandlinja langs øst helt frem til Goarahat. Grensa langs vest følger E6 fra Goarahat til Billávuotna.

Området ligger i nordboreal vegetasjonssone, som er særpreget av de nordlige bjørkeskogene. Temperaturmålingene fra Kistrand (to mil nord for Billefjord) viser en årsmiddeltemperatur på 1,4°C. I januar er middeltemperaturen på -6,5°C, mens juli har en middeltemperatur på 11,2°C. På Kistrand er årsmiddelen for nedbør på 570 mm. Porsangerfjorden er et nedbørfattig område, der de indre deler av fjorden har betydelig mindre nedbør enn de ytre.

3.2. Topografi

Landskapet er småkupert med bratte åser og koller. De høyeste toppene Suolovárri og Stuorračohkka er på henholdsvis 132 og 130 meter. Nes og viker preger kystlinja fra Cuoppogieddi/Indre Sandvik til Goarahat. Omtrent halvparten av området er dekket av bjørkeskog. I nord går skoggrensa omtrent i havet og bjørkeskogen dominerer. I sør er det en god del kontinentalt preget furuskog. Spredte myrer, tjern, vann og jordbruksareal bryter opp skoglandskapet. De sjønære områdene preges av skogløse koller med tynt eller manglende jorddekke. Disse områdene med åpen fastmark utgjør 1/3 av totalarealet. Mellom kollene finnes frodige areal hvor mye av dette er dyrka opp. Jordbruksarealet ligger derfor spredt på halvøya og utgjør 1419 dekar fulldyrka mark, 217 overflatedyrka og 349 dekar innmarksbeite. Størstedelen av dette arealet er i drift. I figur 3 er de ulike arealtypene kartfestet.

3.3. Eiendommer og eiere

Det er godt over 250 eiendommer innenfor Goarahat og Sandvikhalvøya - utvalgt kulturlandskap, og enda flere grunneiere, i overkant av 300. Finnmarkseiendommen er største grunneier i området, og fester videre både eiendommer og punktfester til blant annet jordbruksareal, bolig og hyttetomter. De alle fleste grunneierne og festerne er ikke bosatt i området. Mange bor i Lakselv, men også andre steder i Porsanger, Finnmark, blant annet en del i Hammerfest, Alta og Honningsvåg, og i landet forøvrig. Det er også flere grunneiere som er bosatt i utlandet. Bygda Billefjord med omegn, har omtrent 400 innbyggere. Bygda ligger 37 km nord for Lakselv, og hovednæringen på stedet er landbruk. Grunneierne som driver jordbruk leier som regel mesteparten av sine dyrkede arealer fra andre grunneiere med eiendommer i området eller fra Finnmarkseiendommen.

3.4. Fotodokumentasjon og refotografering

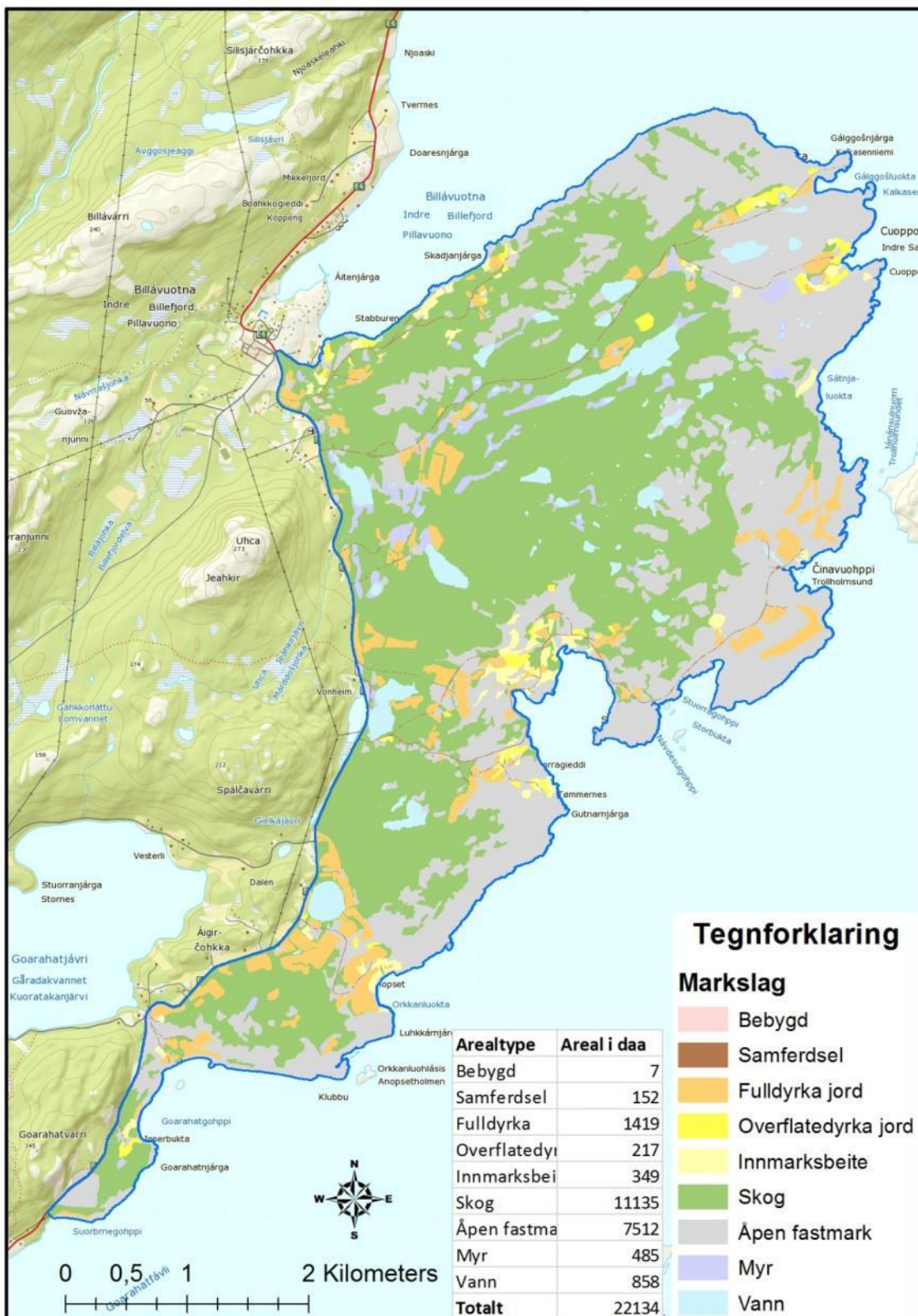
Fotografier fra fortid og nåtid vil kunne vise utviklinga over tid i området. Slik vil en kunne dokumentere effekten av tiltakene og hvordan disse påvirker kulturlandskapet i jordbruket og området som helhet. Nasjonalt har utvalgte kulturlandskap i jordbruket samarbeid med Oskar Puschmann om dette arbeidet. Det er ikke gjort refotografering i området foreløpig, men lokalt museum har i forbindelse med prosjektet gjennomført en hel del innsamling av gamle og nyere fotografier fra området.

FIGUR 2 KART OVER OMRÅDET

Kilde: GEOVEKST, Kartverket og Porsanger kommune.

FIGUR 3 Arealtyper

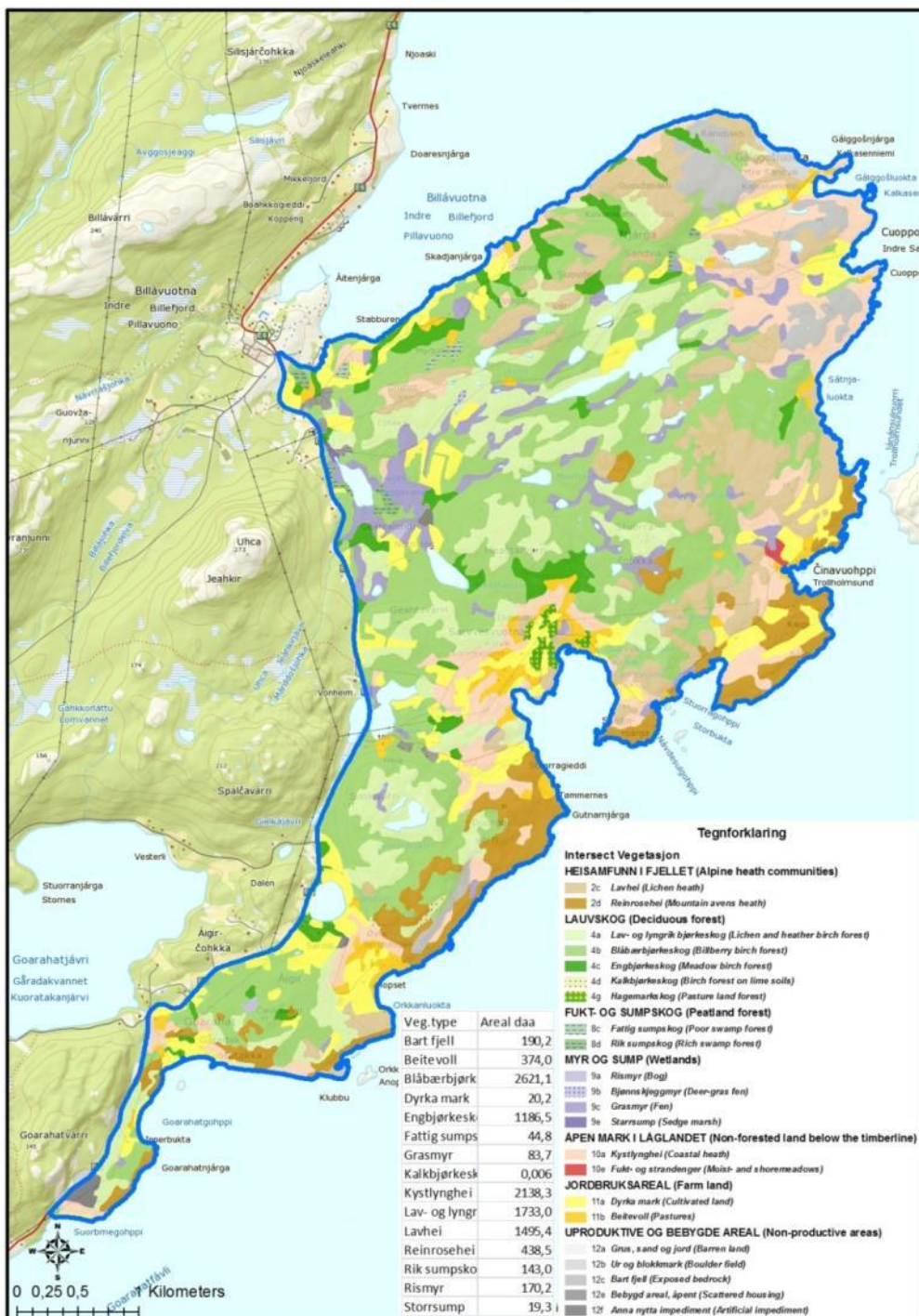
Kilde: Skog og landskap, GEOVEKST, Kartverket og Porsanger kommune.

3.5. Vegetasjon

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) gjorde i 2004 en vegetasjonskartlegging i Sarvvesvuotna/Kolvik og omegn. Området som ble kartlagt er større en det utvalgte kulturlandskapsområdet. Det strekker seg langs fjorden fra Klubbu/Klubben i nord og to mil sørover til Baukop, mot vest til og med fjellpartia ved Billovárri, østre del av Stuorra Jeahkir, Gierdottvárri og Soahttovárri.

Kartleggingen gir oss en oversikt over utbredelsen av vegetasjonstyper, informasjon om variasjon i økologiske forhold og hvilke naturressurser som finnes. Det kartlagte området består av 40 % blåbærbjørkeskog i beiteområdet, 15 % lav- og lyngrik bjørkeskog, 10 % engbjørkeskog, 10 % lavhei, 8 % kystlynghei, 5 % dyrka mark, 3 % grasmyr, 3 % reinrosehei, 2 % rishei, 2 % beitevoll og 1 % rismyr.

FIGUR 4 Vegetasjonskart for kolvik med omegn

Kilde: NIJOS. Kartdata er utarbeidet av NIJOS på oppdrag fra Porsanger kommune (2005). M 1:25 000.

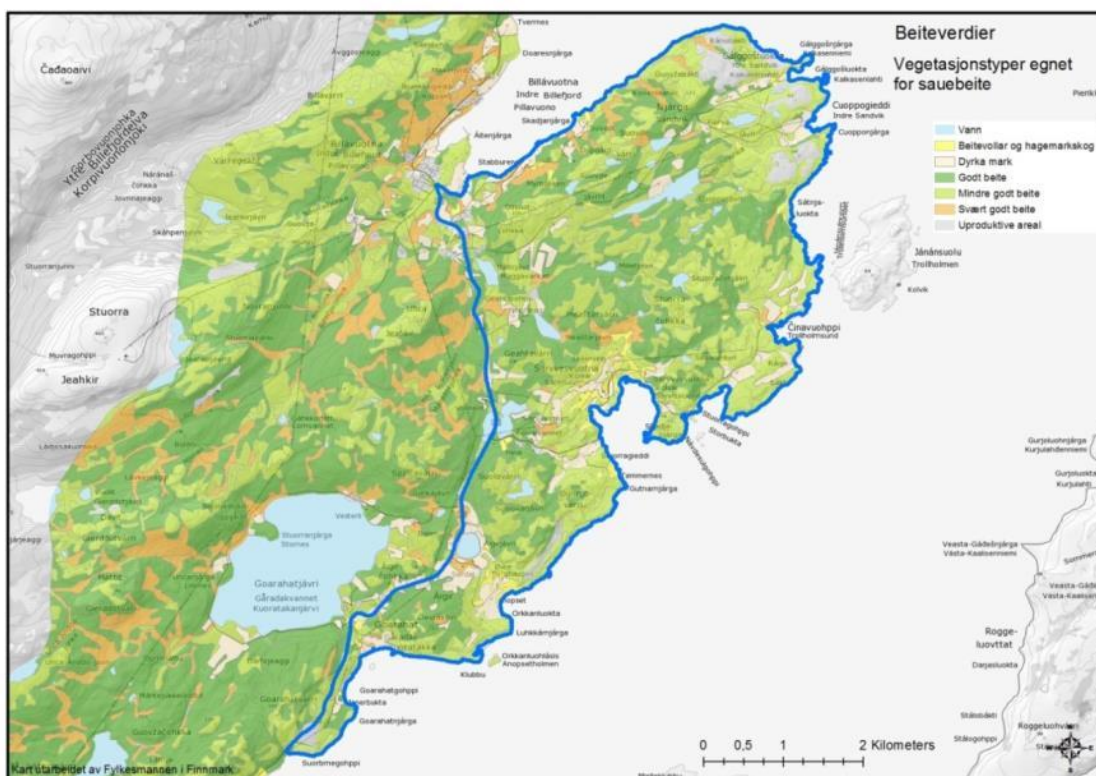
3.6. Beite

NIJOS har med bakgrunn i vegetasjonstypene og hovedtrekkene for sauens beitevaner utarbeidet et kart som viser aktuelle beiteområder. Kartet skiller mellom *svært godt beite*, *godt beite* og *mindre godt beite*. I tillegg er andre arealtyper som uproduktive arealer, dyrka mark, beitevoller og hagemarkskog markert med egne soner på kartet. Arealer som er forsumpa kommer også fram ved skraveringer. Siden registreringene ble foretatt for snart 10 år siden, må en legge inn usikkerhet knyttet til endringer som har skjedd i den senere tid. Beiteområdet er på 75 km². Rapporten fra NIJOS viser mye godt beite i området. Rapporten viser at beiteområdet til Sarvesvuotna/Kolvik og omegn beitelag tåler et mye større beitetrykk en det trykket som var i 2004. Beitelaget har brukt disse dataene ved skjøtselstiltak i området.

Skogen utgjør et viktig beite i utmarka i området. I det kartlagte området er det store arealer med frodig engbjørkeskog som kan skjøttes til beite. Produksjonen er kanskje to til tre ganger så høy som i blåbærskogen. Her finnes mer verdifulle beiteplanter enn i blåbærskog der smyle ofte er eneste beiteplante. Et stort potensial for økt beitetilgang ligger i skjøtsel av dyrka mark ute av hevd. Slike områder er oftest dominert av sølvbunke som reduserer beiteverdien. Erfaring fra området har vist gode resultater etter fjerning/knusing av ildtuer. Tradisjon for uttak av ved til eget bruk gjennom vedteig hos FeFo har ført til at en har greid å opprettholde flotte åpne og produktive beiteskoger i deler av beiteområdet. Det har helt til senere år vært drevet aktiv skogforvaltning med tilvisning av vedteig for hogst. I dag søker den enkelte selv vedteig gjennom nettbaserte løsninger.

Utmarksbeitet dekker det utvalgte området, samt store arealer sør, nord og vest for området. Alle sauene på gårdsbrukene går på utmarksbeite i området. De fleste saueeierne er med i Kolvik og omegn beitelag. Værene fraktes til øyer i Leavdnjavuotna/Porsangerfjorden Lamminga foregår i mai, og dyra slippes gjerne på beite rundt 10. juni. Sankingen foregår i september. Sauene beiter innenfor ulike områder alt etter besetning. Normalt har det for flere av besetningene vært slik at dyrene beiter i lavlandet, ved sjøen på Sandvikhalvøya tidlig på sommeren. Senere i sesongen beites det mer i Billefjorddalen og de høyere områdene vest for E6 og i det utvalgte området, der dyra bl.a. beiter på sopp. I de seinere årene har dette mønsteret vært mindre tydelig da tapene av beitedyr til jerv og gaupe har vært økende i områdene som ligger lenger unna bygda.

FIGUR 5 BEITEOMRÅDER FOR SAU

Kilde: NIJOS. Kartet viser inndeling i 3 beiteverdi klasser. M 1:25 000 Kartdata er utarbeidet av NIJOS på oppdrag fra Porsanger kommune (2005).

3.7. Berggrunn

Berggrunnen er i all hovedsak fattig i Porsanger, men det går et ganske bredt dolomittbelte over Porsångguvuotna/Porsangerfjorden. Deler av Goarahat og Sandvikhalvøya ligger i dette dolomittbeltet noe som gir området et rikt biologisk mangfold, med gode forhold for spesielle kalkkrevende urter som reinrose, fjellfrøstjerne, setermjelt, raugsildre, bergstarr, hårstarr, rynkevier m.fl. I Kolvik og omegn dominerer metasandstein i veksling med kvartsitt og glimmerskifer i de indre og høyreliggende områdene. I Ikkaldas og Baukop er det mest harde og næringsfattige sedimentære bergarter. Fra Billefjord i nord og langs Sandvikhalvøya til Činavuohppi/Trollholmsund dominerer biolittskifer. Sandvikhalvøya fra Billefjord til Sarvvesvuotna/Kolvik samt ytre fjordvendte hellinger har sparsomt med løsmasser. Men det finnes grusavsetninger avsatt som strandvoller flere steder. De mektigste ligger ved Lukkanjarga mellom Goarahat og Suorbmegehppi.

3.8. Bosettingshistorie

Goarahat og Sandvikhalvøya har vært et attraktivt bosettingsområde i hele perioden det har bodd folk i Finnmark. Her finnes en rekke spor etter boplasser og tilknyttede aktiviteter fra alle perioder fra og med eldre steinalder og fram til i dag (se nærmere beskrivelse under Kulturhistoriske verdier). På grunn av landhevninga etter siste istid og det forhold at menneskene i forhistorisk tid valgte å bosette seg ganske nær fjæresonen, ligger boplassene på ulike nivå i terrenget alt etter hvor gamle de er. De eldste boplassene ligger opp mot 50 meter over dagens havnivå – slike boplasser er det registrert flere av i området. Som regel er boplasssporene yngre og yngre jo nærmere dagens havnivå man kommer. Dette mønsteret brytes på 1900-tallet, da lokalisering i forhold til vei blir viktig.

Forhistorisk tid

Fra den første bosettinga fant sted for omkring 10 000 år siden og fram til rundt 1 600 e.Kr. har økonomien vært basert på utnyttelse av naturressurser ved jakt, fangst, fiske og sanking. Over tid har befolkningen tilpasset seg endringer i klima, vegetasjon og dyreliv, men naturen i området har hele tiden gitt livsgrunnlag for menneskene som har hatt tilhold her. I perioder har bosettinga vært relativt bofast, i andre perioder har befolkninga vært mer mobil, med flytting til ulike sesongboplasser i løpet av året. Sporene etter boliger kan gi indikasjoner på bosettingsmønsteret. Fra den tidligste bosettingsfasen kan man finne spor etter enkle, små boliger – antagelig telt, som man lett har kunnet flytte videre til nye boplasser. Etter hvert blir boligene mer permanente konstruksjoner med gulv som har vært gravd ned i terrenget.

Sporene fra de største og mest solide boligene dateres til rundt 2 000 f.Kr. til steinalderens siste fase. På denne tida har bosettinga vært relativt bofast ved at man har bodd på samme sted stort sett hele året. Goarahat og Sandvikområdet har flere felt med nettopp slike tufter. De var i bruk på slutten av en relativt varm periode da furuskogen har vært mer utbredt enn i dag, med et rikt dyreliv både på land og i vann. Bofasthet krever en relativt stabil ressurstilgang, og når klimaet i påfølgende periode ble kaldere kan det være en del av forklaringen på endringer mot et mer mobilt bosettingsmønster og boliger som har levnet mindre tydelige spor.

Fram mot Kr.f. ser vi at et felles symbolspråk synes å komme til uttrykk over store geografiske områder i nord. Økende kontakt og samhandling mellom befolkningen på Nordkalotten og metallproduserende bondesamfunn i sør og øst, og stor etterspørsel etter produkter som befolkningen i nord hadde tilgang til – som pelsverk og reinhorn – har vært en bakenforliggende årsak til dette. Disse endringene er del av en langvarig og omfattende prosess som har resultert i konsolidering av en egen samisk etnisitet blant jakt/fangst-samfunnene på Nordkalotten.

På Sandvikhalvøya er det registrert store felt med bergbilder i form av rødmalte figurer malt på vertikale eller overhengende bergflater. Datering er antatt å være tidlig metalltid, dvs. perioden mellom 2 000 f.Kr. og Kr.f. Det er mulig at disse bildene kan forstås ut fra menneskenes ønske om å signalisere felles verdier innad og forskjellighet til tilgrensede kulturer utad. På denne måten kan bergbildene og menneskene i Porsanger knyttes direkte til etnisitetsprosessen som man mener har foregått frem mot Kr.f.

Tamreindrift og husdyrhold

Fra 1500-tallet førte økt fangst som følge av økt handel og skattelegging til at bestanden av villrein og andre pelsdyr ble redusert. Samtidig og kanskje som en følge av dette ble et begrenset jordbruk vanlig, særlig i sjøsamiske områder. Det er også på denne tida vi får utviklinga av tamreindrifta som en spesialisert samisk næring. Dette skjedde parallelt med norsk kolonisering i form av kirkeetableringer og ekspansjon av norsk bosetting, først langs kysten og deretter innover i fjordene.

Også i Porsanger fikk jordbruk og husdyrhold en økende betydning for fjordbefolkninga, men utmarksressurser, og ikke minst fisken i sjøen forble viktige ressurser i det som vi fra rundt 1600 e.Kr. kan beskrive som en "typisk" eller "tradisjonell" sjøsamisk økonomi: kombinasjonsdrift med husdyrhold og fiske, fangst av sjøpattedyr og sjøfugl, samt utnyttelse av et rikt spekter av ressurser i skogen, på fjellet, i vann og elver. Det var i tillegg vanlig at sjøsamene hadde noen tamrein, både for kjøtt og for transport. Et slik bredt næringsgrunnlag har gitt familiene stabilitet og økonomisk sikkerhet. Vi ser at den sjøsamiske befolkningen i Finnmark faktisk har vokst i antall i perioder da sjøfisket har slått feil og den norske befolkningen i de ytre fjordområdene og på ytterkysten av Finnmark, har hatt en tilbakegang på grunn av en mer ensidig næringstilpasning. Ifølge flere skriftlige kilder var det vanlig at den samiske jakt/fangst-befolkningen flyttet mellom faste boplasser i løpet av året. Dette var for best å kunne utnytte sesongbaserte ressurser som sjøfugler, egg, saltvannsfisk, ferskvannsfisk og villrein.

For vinterboplassene var tilgang på brensel av stor betydning, så de ble ofte lagt der det var skog. Etter at husdyrhold ble vanlig ble flyttingene mindre omfattende; man flyttet mellom en vinterboplass i skogen og en sommerboplass nærmere sjøen. Med på flyttingene fulgte husdyrene. I Porsanger ser det ut til at denne typen flyttinger tok slutt relativt tidlig, antagelig ved inngangen til 1800-tallet.

Også reindrifta har hatt nytte av området Goarahat og Sandvikhalvøya som sommerbeite for rein, selv om de viktigste reinbeitene ligger lenger innover i marka/på fjellet. Tidligere var det vanlig at reindriftnas folk, som i dette tilfellet hadde tilhold i Karasjokområdet vinterstid, slik det fortsatt er i dag, hadde tette bånd til sjøsamene i området. De utvekslet produkter som reinkjøtt og fisk, de kunne passe på dyrene til hverandre, og reindriftnas utøverne på tur forbi kunne få husly hos de bofaste sjøsamene. Dette forholdet kalles på samisk "verdde".

Sjøsamisk kulturlandskap

Goarahat og Sandvikhalvøya er et av fjordområdene i Finnmark der sjøsamisk kultur og levemåte, trass endringer og ytre press, har stått sterkt fram til i dag. De fleste som bor her erkjenner og er stolt av sin sjøsamiske bakgrunn. Selv om mange kombinasjonsbruk nå er lagt ned, og flere hus står tomme og/eller brukes som sommerboliger, har vi ennå et levende jordbruk i området. Dette er av stor betydning for kontinuitet og videreføring av kultur og bosetting. I tillegg betyr det at det ennå er dyr på beite i området, noe som er helt avgjørende for at kulturlandskapet skal beholde sitt særpreg.

Dagens kulturlandskap er resultat av menneskers tilstedeværelse i rundt 10 000 år, og omfatter alt fra boplasser fra steinalderen til de sporene som dagens driftsformer i jordbruket og andre moderne aktiviteter lager. Men det er kanskje mer enn noe annet den tradisjonelle sjøsamiske tilpasningsformen og kombinasjonsbruket som, sammen med de naturgitte forutsetningene, har bidratt til å gi landskapet det særegne uttrykket som det har i dag. Sporene etter tradisjonell sjøsamisk bosetting i området er mange. I de fleste buktene og vikene der man har hatt litt skjerming for vær og vind, og gode muligheter for å sette båt ut på sjøen, finner vi spor etter bosetting i form av gammetufter, som i mange tilfeller har vært typiske sjøsamiske fellesgammer der folk og husdyr har hatt tilhold under samme tak.

Uttak av skog til brensel og beiting av husdyr mer enn 400 år, - først av sau, etter hvert også av ku og hest, - har gitt åpne områder med en rik flora som trives der husdyr beiter. I tillegg kommer dyrket innmark, gjerder, veier, stier og båtstøer, som utgjør viktige elementer i kulturlandskapet.

Tidligere var omfanget av jorddyrking lite. Hele sommersesongen beitet dyra i utmarka, og også om vinteren kunne de finne noe næring selv dersom de ble sendt ned i fjæra. Vinterfôret ble slått der det vokste naturlig, gjerne etter at området først ble ryddet for skog og kratt. Det ble slått både på enger nær gården og på såkalte utmarksslåtter, som kunne være til dels langt unna gården på fjellmyrer og ute på øyene. På øyene høstet man i tillegg viktige ressurser som muldebær, egg og dun.

Etter hvert ble det vanligere med gjødsling av jorder nær gården. Husdyrmøkk ble spredt utover og også fiskeavfall og tang og tare kunne brukes som gjødsel. Overgang til dyrking av jorda nær gården gjorde at utmarksslåttene gradvis mistet sin verdi. Sporene etter disse aktivitetene er nå i ferd med å forsvinne, men stedsnavn og fortellinger bidrar til å vedlikeholde kunnskapen om dem.

Stálluene som ble forsteinet da sola rann

I følge et av flere gamle samiske sagn vandret stálluene over finnmarksvidda med en kiste full av gull og sølv. Da de nærmet seg Porsangerfjorden, forsøkte de å gjemme kista, men fant ingen hule som var stor nok. Ved Gearretnjárga/Trollholmsund forsøkte de å komme seg over fjorden, men sola rant før de fikk gjemt seg og alle ble forvandlet til stein.

Stálluene står majestetisk og skuer utover Porsangerfjorden, og har gitt sitt navn til stedet.

Det sjøsamiske kulturlandskapet kan defineres som mer enn den synlige effekten mennesker og husdyr har på landskapet. Kulturlandskapet består også av de naturlige elementene som menneskene har forholdt seg til, og som de i mange tilfeller har gitt ulike kulturelle betydninger. De mange samiske stedsnavnene, sammen med sagn og fortellinger bidrar til å dokumentere historie, landskapsbruk og religiøse forestillinger bakover i tid. Kulturlandskapet er også mer enn det som er synlig på land. For sjøsamisk kultur har sjøen og de ressursene som fjorden har gitt vært av stor betydning. Navn på fiskegrunner samt kunnskap om méder for å lokalisere viktige fiskeplasser, er en viktig del av den sjøsamiske kulturarven, og tydeliggjør at også landskapet under vann inngår som en viktig del av det sjøsamiske kulturlandskapet.

Bosettingen fra ca1850-1940

På slutten av 1800-tallet var ett av de største handelsstedene i Porsanger. I tillegg var det handelsvirksomhet både i Borbevuotna/Ytre Billefjord og en periode i Goarahat.

I følge Porsanger bygdebok var det relativt gode høyavlinger på 1850-tallet. I Billefjord var det ved telling i 1856 en potetbonde og 128 rein. I 1859 ble Finnmark landbruksselskap stiftet. Landbruksselskapet skulle bekjempe sultefôring, arbeide for bedre jordbehandling, torvskjæring og treplanting og arrangere fjøs- og dyrskuer. Rundt 1870 mente fylkesagronomen det var for lite gjødsling, ingen grøfting, gjerding eller hesjing i området. Landbruksselskapet likte ikke krakesetting som de mente virket både til tap av og til forringelse av høyet. Innmarka ble forsømt fordi det var for mye bruk av utmark.

I 1890 var amtsagronomen på befarings i 238 fjøs i Porsanger. Han var da meget fornødt med foring og pleie av dyrene. Det beste stellet fant han i Ytre og Indre Billefjord, samt i Børselv. Tang og tare ble bruk mye til fôr. Tare ble skåret med tareljå, helst om våren ved fjæresjø på ca 2 favners dyp. Tangen skar man med kniv eller rev med hender. Hode og slog av fiske ble også bruk til fôr. Lyng ble skavet eller revet med hendene. Røsslyng var regnet som et godt fôr. Rogneløv, bjørk, selje og dvergbjørk ble brukt, samt kvister som man skar med kniv om sommeren og gav kyrene etter kalving. Reinmose ble sett på som næringsrikt fôr, det gav mye melk, var renslig og ga god lukt i fjøset. Mosen ble også revet med hendene, men helst skavet. En håndlaget trespade med skarpslipt stålplate ble brukt til å skave mosen. Bregneløv ble spesielt brukt i vinterhesjer.

Strenghesjer ble ikke tatt i bruk før 1910, bla fordi høyet var kort og egnet seg lite til hesjing. Tørking skjedde på bakken. En hjell ble i noen tilfeller brukt. Staking (sette i kraker) eller vinterhesjing ble helst foretatt med utmarkshøyet. For å beskytte vinterhesjene for rein ble de gjerdet inn. Løypingsgryte ble og brukt til dyrefor, denne ble laget på følgende måte: først la man høy i bunnen, deretter tang, tare, lyng, mose, fiskeavfall og eventuelt andre ting som hestemøkk. Så begynte man på nytt med samme lagvis fordeling. Så slo man over vann og satte på kok et par timer.

På 1900-tallet livnærte de fleste i Porsanger seg på naturhushold og det var det vanlig å kombinere fiske og jordbruk. Velstanden ble målt blant annet etter antall dyr, stabbur, båter, redskaper o.l. Det var vanlig at gården i Billefjordområdet hadde 2-3 kyr, 1 hest og 10-12 sauer, og høns. Det fortelles om en kurasen "Finnkua" på 1920-tallet. Det var små kyr med stort hode, oftest hvit med røde flekker, rødsidet, sortsidet eller kollet. Dyrene melket opptil 1500 liter i året og ga fet melk.

I samme tidsperiode nevnes en egen hesterase - Porsangerhesten. Den var regnet som langt bedre enn finlandshesten som også var vanlig i Finnmark. Porsangerhesten var vel 1,40 høy og sterkbygd, nøysom og rask. Fargen var gjerne rød eller lys skimlet. Sauene var små, men fikk 4-6 lam, kjøttvekten av et voksen dyr var 12-14 kg.

Mellom Anopset og Stabbursnes fantes noen av de største gårdsbrukene. Her var det godt beite. Det var separator på alle gårdene og det ble solgt sauekjøtt og litt smør til Honningsvåg og Hammerfest. På 10 år fra 1929 -1939 ble det nydyrket over 2 000 dekar jord i Porsanger. Under jordbruksstillingen i 1939 var Porsanger blitt en av de mest betydningsfulle jordbrukskommunene i Finnmark, med over 9 300 dekar jordbruksareal i drift og 219 dekar potet. Det var stort hestehold i området på grunn av veiarbeid og transport av varer fra kaia i Sarvvesvuotna/Kolvik og Billefjord til Karasjok. Hestene gikk på vidda om sommeren i store flokker. Mye vinterfôr ble hentet fra utslåtter vinterstid med hest. Billefjord-folk hadde utslåtter ved Billefjordelva og i Gorbovuonavzi, øst og sør for Stuorra Jeahkir. Disse ble brukt frem til 1940-årene. Den dyrka jorda lå nært sjøen. Jorda var av ganske god kvalitet. Det var eget landbrukslag i området som hadde ploger og harver. Noen dyrket gulrot, kålrabi, neper og rabarbra.

På 1930-tallet hadde i alt 14 av 19 reinbyer i Karasjok sine sommerbeiter i Porsanger. Det førte til en del uoverensstemmelser. Blant annet gjorde reinen skade på enga hvert år og da særlig utslåttene.

Bosettingen fra krigen og fremover

Den nyere landbrukshistorien fra krigen og fremover for Goarahat og Sandvikhalvøya - utvalgte kulturlandskap er foreløpig lite skriftlig dokumentert. Denne perioden har i sterk grad formet dagens kultur og kulturlandskap. Mange lokale personer sitter med stor kunnskap om denne perioden. Dette er kunnskap som har stor betydning for videre forvaltning av området. Det er et ønske om at en dyp kartlegging av nyere landbrukshistorie blir et viktig tiltak i forvaltningsplanens første fase. Noen stikkord som er funnet i ulike skriftlige kilder:

- De tradisjonelle næringskombinasjonene med jordbruk og fiske, samt løsarbeid og jakt, fangst, bærplukking og dunsanking ble videreført etter gjenreisningen
- Utbygging av jordbruket fortsatte i etterkrigstida. Det ble blant annet bygd flere nye veier til Sandvik.
- På 70-tallet var det stor nybrottsaktivitet mange steder i kommunen.

Jordbruket i området i dag

Det utvalgte kulturlandskapsområdet og området rundt er ett av de aller viktigste jordbruksområder i Porsanger kommune i dag. Det er 9 foretak som driver melke- og kjøttproduksjon i området, to av dem like utenfor. Disse to siste har dyrkingsareal og/eller beiteområde innenfor det utvalgte kulturlandskapsområdet. I tillegg er det flere hobbybruk med blant annet sau i området. I området er det 4 melkebruk, og de resterende brukene har sauehold. To av gårdene innenfor området er i gang med bruksutbygging. Det var ett generasjonsskifte i 2012 og ett i 2013, og i tillegg har det vært eierskifte på ett hobbybruk i 2013.

Det er mangel på jordbruksarealer i området i dag. Det kan være et hinder for å starte med jordbruk, og utvide drifta på eksisterende gårdsbruk. Mye tidligere dyrket jord som har lagt brakk lenge er i de seinere årene satt i stand til slått og beite ved hjelp av kommunale SMIL-midler. Men fremdeles er det noen mindre jordstykker ledig. Nybrottsarbeid krever mye innsats da det er en del stein i jordsmonnet i området. Der det er dyrket på dolomitt er jorda også til dels svært tørkesvakt. Det har flere steder i kommunen siden 1970-tallet vært to slåtter på mange av gårdene særlig vestsiden i Goarahat - Billefjordområdet. I 2013 var det 2 546 dekar i drift, 68 melkekyr, 61 ungdyr, 440 voksne sau og 754 lam.

FIGUR 6 Orkkanluokta/ Anopset

Foto: Helen Johannessen.

3.9. Andre primærnæringer/interesser i området

Reindrift

Området ligger innenfor Reinbeitedistrikt 16 og Skáiddaduottar siida og er registrert som vår- og sommerbeite på nordatlas.no. Det er registrert drivningslei for rein som krysser E6 fra vest ved Maggavann og like nord for Kolvikvann. Det er ikke registrert reindrifftsanlegg innenfor området eller i nærheten av dette, men en del trekkeier.

Fiske

Det er i dag 2-3 fiskebåteiere som driver kommersielt fiske med base i Billefjord. Disse drifter delvis i kombinasjon fiske/jordbruk.

Turisme

Stálluene i Trollholmsund er en av de store severdighetene i Porsanger, som besøkes av svært mange turister særlig i sommersesongen. For å komme dit må en følge bilveien som går gjennom Kolvik, til en parkeringsplassen ved veiens ende, og derfra gå til fots i 15 - 20 minutter før man kommer til Stálluene i Trollholmsund. Naturformasjonen er også et immaterielt samisk kulturminne.

FIGUR 7 TROLLAN I TROLLHOLMSUND

Foto: Fylkesmannen i Finnmark.

FIGUR 8 Tidlig sommerbilde av storbukta

Foto: Helen Johannessen.

Andre næringer

Under kommer en kort oversikt over noen av de andre foretakene i og like ved området, med utgangspunkt i postadressen 9710 Billávuotna/Indre Billefjord som dekker et større område.

Baltos Agentur registret i 1995 drifter med butikkhandel.

Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter - skole/barnehage er lokalisert like nord området, der ligger det lokale oppvekstsenteret med skole og barnehage.

Billen pumper ligger like nord for området og selger drivstoff.

Bizo Bazo Stødle som ble stiftet i 2011 driver med selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur. Firmaet er lokalisert til Áitenjarga/Stabbursnes.

COOP Marked Indre Billefjord ligger like ved E6. Den lokale landhandelen er et viktig element i bygda Billefjord. Butikken sto i fare for å bli nedlagt sommeren 2013, men er fortsatt i drift.

Finnmark Rehab AS driver innen bransjen postordre-/internetthandel med tekstiler, utstyrsvarer, klær, skotøy, reiseeffekter og lærvarer. Firmaet ligger i Goarahat/Gáradak og ble stiftet i 1994.

Sjøsamisk kompetansesenter jobber spesielt med lokal kunnskap om landskap, fjordøkologi og samisk naturbruk. Senteret har lokaler i Billefjord bo- og servicesenter som eies av Porsanger kommune.

Tendenz AS Firmaet har lokaler ved Goarahat/Gáradak og i Lakselv. Bransjen er butikkhandel med sportsutstyr.

Høstingskultur

Høstingskulturen står fremdeles sterkt i Porsanger. Både det utvalgte området og store deler vest for E6 og fjorden med alle øyene er viktig del av denne høstingskulturen. Området har omtrent 17 lakseplasser, halvparten private og resten FeFo-grunn (ca 6 stk utleid). Storviltjakt på elg og småviltjakt på rype er vanlig. FeFo kan tildele vedteiger til befolkningen, dette er en lang tradisjon som fortsatt holdes i hevd.

Det er også flere som produserer ved for salg. Eggsanking foregår på øyene om våren. På høsten sankes det bær multer, blåbær, tyttebær og krøkebær. Urter og sopp sankes også. Flere dyrker potet og gulrot til eget bruk og enkelte produserer også noe for salg. Det er imidlertid ingen i som driver med videreføring eller salg av lokal mat eller andre produkter i større skala. Det er aktivt lokalt sjøsamisk håndverkslag i området, Mearrasámi Duoddjalli som holder kurs i ulike samiske håndverkstradisjoner.

Mange i området driver med håndverk/duoddji. Det finnes trebåtprodusenter i området, og disse driver også med reparasjon og innredning av gamle trebåter.

Øyene har vært viktige ressursområder for den sjøsamiske befolkningen i Porsanger. Mer om det kan leses i artikkelsamlingen "Den gang var det jo rikelig med fisk - Lokal kunnskap fra Porsanger og andre fjorder som blant annet Sjøsamisk kompetansesenter har medvirket til". Lokalbefolkningen har også tradisjon på å holde bestanden av rødrev på øyene på et forsvarlig nivå i forhold til å regulere fuglebestandene og i tillegg sørge for forsvarlig egguttak.

FIGUR 9 SEFRAK REGISTRERT BYGNING, BOLIGHUS, FISKE OG FANGST

Foto: Helen Johannessen.

Interesseorganisasjoner

Billefjord Idrettslag (BIL) har drevet aktivt med breddeidrett i området siden 1946. De har egen fotballbane i Billefjorddalen og et fotballag i 5. divisjon. Fotballbanen er delvis et resultat av dugnadsarbeid, med hjelp fra bøndene i området. Idrettslaget arrangerer også ulike løp og mesterskap. I august 2013 arrangerte BIL løp i Kolvik – Sandvik - Billefjord. BIL har planer om å åpne opp gamle stier/ferdselsårer.

Billefjord Kapellforening ble stiftet i 2005. Foreningen driver Billefjord kapell som leies av Porsanger menighet til gudstjenester og andre kirkelige handlinger.

Gårdakvann fiskeforening har drevet kultivering av Gårdakvann og har planer om snarlig oppstart igjen for å øke kvaliteten på fisken i vannet. I perioden 188-1993 ble det tatt opp 14 tonn fisk av vannet.

Kolvik båteierforening er under oppstart.

Kolvik og omegn beitelag er det lokale beite- og sauealsslaget i området. De fleste sauebøndene i området er medlemmer her. Lager jobber aktivt med ulike problemstillinger knyttet til beite i utmark, og er aktivt part i skjøtselstiltak i regi av UKL og innkjøp av salsslikkesteiner/mineralbøtter. Laget har egen gjeterhytte vest for UKL. Laget har også noen felles fjærdagjerder, ellers ikke felles gjerdar eller samlingsanlegg.

Kolvik og omegn bygdelag er et aktivt bygdelag som blant annet har 3-4 større familiearrangement årlig og som serverer god lokal mat til ulike arrangementer. Laget har jobbet med uttalelser til arealplanen i forhold til trivselstomter. Laget eier og driver bygdehuset i Aigir, et viktig samlingssted i området.

Mearrasámi Duodjedállu er det lokale sjøsamiske husflidslaget som ble startet i 2006. Laget arrangerer kurs og har også produkter for salg. De jobber også med revitalisering av samisk språk blant annet gjennom oppfriskning av gamle samiske salmer. Laget har eget hus like ved skolen.

Porsanger bondelag er aktiv fagforening for landbruksnæringen i området. I august 2013 arrangerte laget en vellykket Åpen gård på gårdsbruk innenfor området. Leder i laget er bonde innenfor det utvalgte området. Laget har ellers medlemmer fra hele kommunen

Vestre Porsanger Jeger og Fiskeforening stiftet i 1948.

Generelt er det stor kulturaktivitet innen foreningsarbeid, kultur, menighet, idrett ol. i området. Det jobbes nå med flere prosjekter for å revitalisere språk og kultur. I regi av språkkonsulenten i Porsanger kommune gjøres det ny kartlegging av dialektforskjeller i det samiske språket, og oppfriskning av gamle samiske salmer.

Hele UKL-området, ærlig Sandvikområdet er flittig brukt av lokalbefolkningen, folk med tilknytning, og andre som har fritidseiendommer i området.

FIGUR 10 Orkkanluokta/anopset, med fiske og landbruk som næringsvei

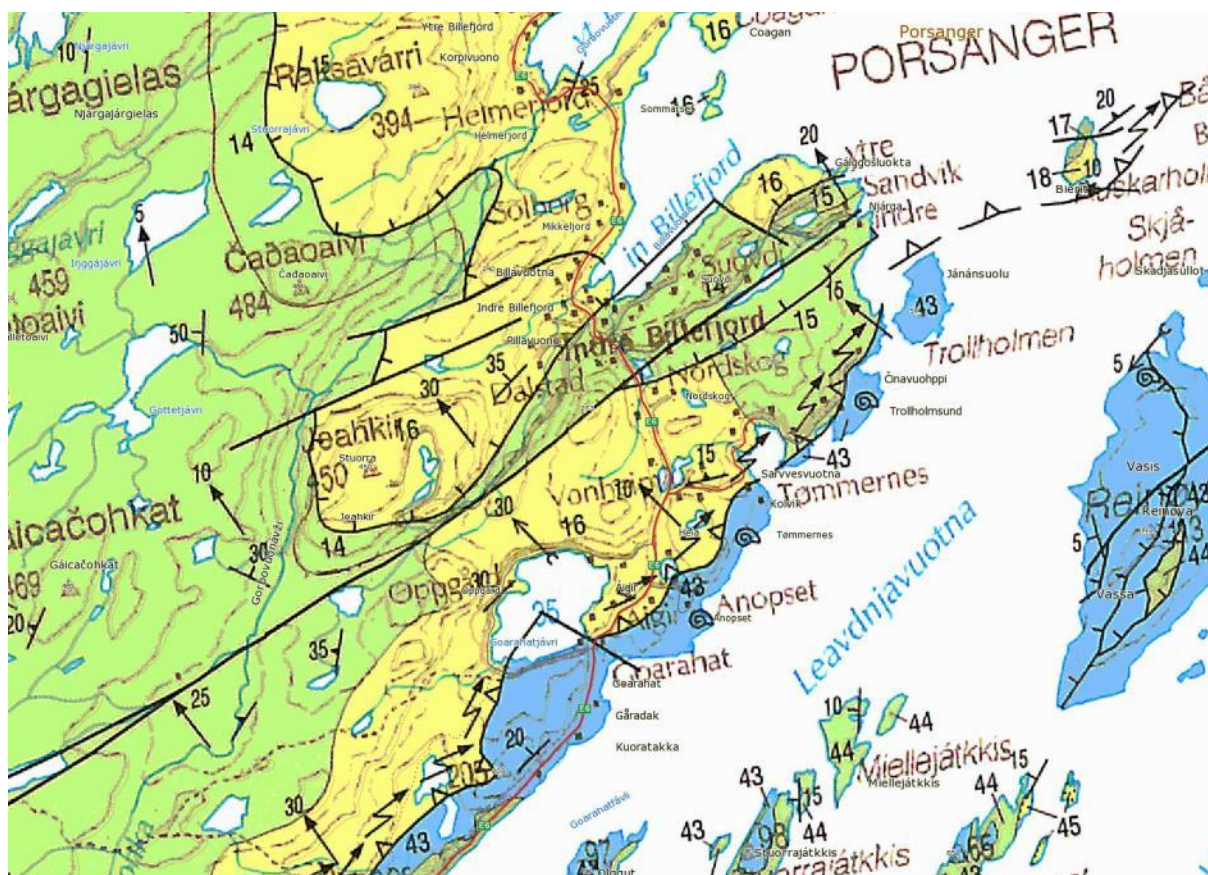
Foto: Helen Johannessen.

4. GEOLOGISKE VERDIER

Berggrunn

På Sandvikhalvøya dominerer metasandstein (merket med gult i kartet under) i veksling med kvartsitt og glimmerskifer i det indre og høyereliggende områdene. Over halvøya mellom Kolvik til Billefjord og langs Billefjorddalen består grunnen av biotittskifer (merket med grønt i kartet). Disse bergartene varierer noe med hensyn til næringsforhold. I hellende terreng med godt jorddekke og gunstige vannforhold finnes for eksempel produktive arealer dominert av middelvegetasjonstyper, mens vegetasjonene er dominert av nøysomme arter i områder der det er lite jorddekke og vanntransport i grunnen.

FIGUR 11 BERGGRUNNSKART FOR SANDVIKHALVØYA

Kilde: www.ngu.no

På Sandvikhalvøya fra Jánánsuolu/Trollholmen og til Ikkaldas ligger et brett belte med lys dolomitt (merket med blått i kartet). Dolomitt er en magnesiumholdig kalsitt, som er det vanlige mineralet i kalkstein. Bortsett fra at dolomitt er hardere enn kalsitt, ser mineralene og bergartene like ut. Både kalksteinen og dolomitten har sitt opphav i skallrester fra organismer som skjell, koraller og kalkalger. Dolomittforekomstene i Porsanger er blant Nord-Europas største. Porsangerdolomitten finnes i en lang sone som kan følges fra Rávtošvuopmi/Stabbursdalen via Sarvvesvuotna/Kolvik og Vasis/Reinøya over til fastlandet rett nord for Børselv. De vises blant annet ved Jonsnes, Gársunvárri, Gearretnjárga og Jánánsuolu. På østsiden ligger hele den store Vasis/Reinøya og Giksenjárga innenfor denne dolomittsonen.

Årsaken til alle de merkelige formasjonene man kan se flere steder i området, blant annet Činavuohppi/Trollholmsund, skyldes at kalkstein og dolomitt løses opp i vann. Hav og brenninger har skapt de underlige portalene på Vasis/Reinøya og søylene i de hvite og gråaktige klippene i Gearretnjárga.

Løsmasser

Njárga/Sandvikhalvøya fra Billefjord til Kolvik samt ytre fjordvendte hellinger har med noen unntak sparsomt med løsmasser. Det finnes grusavsetninger avsatt som strandvoller flere steder. Det mektigste ligger ved Lukkanjárga mellom Goarahat og Suorbmeگوohppi. Her er det et større grustak.

5. BIOLOGISKE VERDIER

Området har et rikt og særegent biologisk mangfold. Særlig gir dolomitten og klimatiske forhold grunnlag for en særegen sammensetning arter og med forekomst av sjeldne og kravfulle arter og naturtyper. Det er gjort en del kartlegginger av arter og naturtyper i området. Fullstendig oversikt over det som finnes av artsobservasjoner på nett kan hentes fra bla artsdatabanken.no og naturbase.no

5.1. Hva er en naturtype?

En naturtype er definert som *'en ensartet type natur som omfatter alt plante- og dyreliv og de miljøfaktorene som virker der'*. Kort sagt kan vi si at en naturtype er natur som har spesielle trekk som gjør den forskjellig fra andre naturtyper. Verdifulle naturtyper kartlegges fordi disse kan inneholde truede arter og vegetasjonstyper, spesielt artsrike områder eller andre spesielle naturforhold som en ønsker å ta hensyn til i arealforvaltningen.

Utvalgte naturtyper er bestemte naturtyper som ved forskrift er utvalgt i hele eller deler av landet for å fremme målet i Naturmangfoldlovens § 4. Ordningen med utvalgte naturtyper er en del av Naturmangfoldloven og innebærer at noen naturtyper har fått en status som viktigere enn andre. Når en naturtype er utvalgt skal det ved alle beslutninger som kan berøre lokaliteten tas særskilt hensyn. Naturmangfoldloven og forskrift om utvalgte naturtyper gir krav om at det skal legges stor vekt på utvalgte naturtyper ved utarbeidelse av reguleringsplaner og kommuneplaner, ved lokalisering av tiltak og om det skal tillates inngrep i området hvor naturtypen befinner seg.

Kongen i statsråd vedtar ved forskrift hvilke naturtyper som skal gis status som utvalgte i medhold av naturmangfoldloven § 52 om utvalgte naturtyper. Foreløpig er det fem naturtyper som har fått status som utvalgte naturtyper. Disse er slåttemark, slåttemyr, kalksjøer, kalklindeskog og hule eiker, og har r eller vil få sine egne handlingsplaner. Det betyr at lokalitetene får en viss beskyttelse mot ødeleggende inngrep og at det gis tilskudd til drift, restaurering og skjøtsel. Innen for området finner vi to av disse naturtypene, kalksjøer og slåttemark. Det kan søkes tilskudd til tiltak for å ta vare på utvalgte naturtyper. Det jobbes med å få flere trua naturtyper inn under dette lovverket bla kystlynghei og naturbeitemark.

5.2. Hva er rødlista?

Et sentralt verktøy for å identifisere og klassifisere viktige områder for biologisk mangfold er forekomsten av rødlistearter.

Norsk rødliste for arter er en oversikt over plante- og dyrearter som er trua av utryddelse, utsatt for betydelig reduksjon eller som er naturlig sjeldne. Det er Verdens naturvernunion (IUCN) som utarbeider kategorier og kriterier for rødlisting. Totalt stod 2 398 truede arter i Norge på rødlista 2010. Listen oppdateres jevnlig av over 100 eksperter. Flere arter som var på listen tidligere er nå fjernet derfra.

Norsk rødliste for naturtyper er en oversikt over naturtyper som står i fare for å forsvinne fra norsk natur og ble oppretta i 2011. Av de 80 naturtypene på lista står om lag halvparten i fare for å forsvinne.

Kategoriene er inndelt i; regionalt utryddet (RE), kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU) og nær truet (NT), og blir brukt for å beskrive graden av risiko for at arten eller naturtypen går ut.

5.3. Utvalgte naturtyper i området

Det er gjennomført to naturtypekartlegginger i området. Den første i 2009/2010 av Miljøfaglig utredning og den siste i 2012 av Ecofact Nord. Naturtypene er kartlagt i henhold til Miljødirektoratets håndbok13. Det er registrert totalt 30 naturtypelokaliteter i området. Registreringene av naturtyper er ikke fullstendig slik at det senere kan komme nye lokaliteter til. Kartet på side 23 viser registrerte naturtypene, og i vedlegg 1 gis en oversikt over de samme naturtypene og fakta ark om hver lokalitet.

Kalksjøer - sterkt truet

Definisjon på en kalksjø er at inneholder av kalsium er større enn 20 mg kalsium per liter. Kalksjøer er levested for relativt mange truede og sårbare arter. Flere av disse er svært kalkkrevende og har sin utbredelse sterkt begrenset til slike sjøer. Dette gjelder særlig kransalger av slekten Chara.

I 2011 ble naturtypen utpekt som utvalgt naturtype og har fått sin egen forskrift og handlingsplan. De viktigste tiltakene for å bevare og forbedre miljøtilstanden i kalksjøer er reduksjon av næringsstofftilførsel. I alt er det registrert 6 kalksjøer i området.

Slåtteeeng/mark - sterkt truet

Slåttemark er arealer som blir regelmessig slått, men ikke oppdyrket, gjødslet eller tilsådd. Mange slåttemarker er svært artsrike med et stort innslag av urter. De blir slått seint i sesongen med ljå, eller

tohjulstraktor med slåttekniv. Naturtypen er i tillegg til rødlista også klassifisert som utvalgt naturtype med egen handlingsplan. Hovedmålet i handlingsplanen er at alle A- og de fleste B-områdene skal være i aktiv skjøtsel innen 2015. Innen for området finnes det er en slåttemark med B-verdi i Gálgošluokta /Ytre Sandvik, og en med C-verdi i Cuoppogieddi /Indre Sandvik . Lokalitetene blir i dag beitet av sau og vil ved å gjenoppta slått kunne styrke sin verdi som slåttemark.

5.4. Verdifulle og rødlistede naturtyper i området

Kystlynghei - sterkt truet

Kystlynghei er brukt om treløse beiteskapte heisammfunn i kystområdene. Dette er for det meste kulturbetingete vegetasjonstyper dominert av lyng, men også "grashei" inngår, og gras- og urtedominert vegetasjon. Miljødirektoratet arbeider med å utarbeide handlingsplan for kystlynghei, da det er planer om å innlemme også denne naturtypen blant de utvalgte etter naturmangfoldloven. Området har en lokalitet klassifisert som kystlynghei i Ráigebákti.

Naturbeitemark - sårbar

Gamle beitemark er åpne grassmarker påvirket av lang tids beite og lav jordarbeidingsgrad. Naturbeitemark er viktige levested for mange rødlistede karplanter, sopp og virvelløse dyr. Naturbeitemarkene viser stor variasjon ut fra jordsmonn, hvilket dyreslag som beiter, beitetrykk, tidspunkt for beiting og beitehistorikk. Alle de 7 lokalitetene som finnes innenfor området ligger på, eller i kanten av den kalkrike dolomitt berggrunn. Dette bidrar til et stort mangfold av karplanter i beitemarkene. De er i liten grad påvirket av gjødsel eller kalking. Lokalitetene i Sarvvesvuotna/Kolvik og Orkkanluokta/Anopset er noe preget av gjengroing med bjørkekratt i kantsonene.

Beiteskog - nært truet

Beiteskog er skogsområder med et relativt høy beitetrykk der naturtypen er utformet gjennom langvarig beiting. Vi finner et område i Gálgošluokta med beiteskog bestående av bjørk i tresjiktet, og et feltsjikt dominert av rødsvingel og engsoleie.

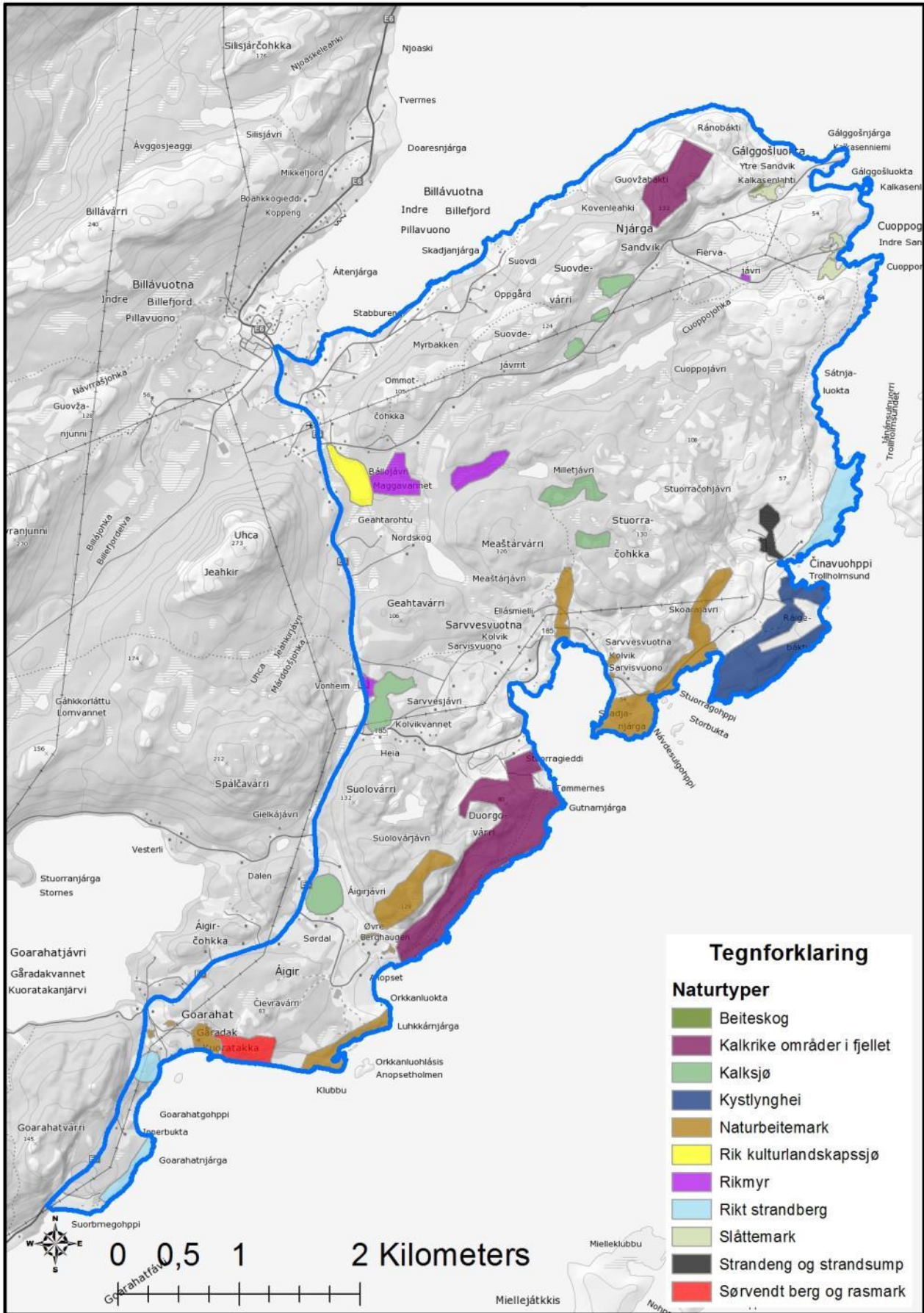
Rikmyr - sterkt truet

Rikmyrene har som navnet tilsier, en svært artsrik flora. Blant annet er det mange orkideer som har viktige forekomster på slike myrer. Rikmyrene er knyttet til områder med kalkrik mineraljord eller skjellsand. Det finnes mange typer av rikmyr, og vegetasjonen kan også variere mye innen den enkelte myra. De 4 lokalitetene med rikmyr i området ligger i tre ved Kolvik , en i Fiervajávri.

Strandeng - sterkt truet

Strandeng er løsmassestrender øverst i strandsonen med engvegetasjon av salttolerante grasarter og urter. På grunn av regelmessige oversvømmelser av sjøvann er slike områder både næringsrike og treløse. Strandengen innen for området ligger i Trollholmsund. Den påvirkes av kalkholdig ferskvannssig fra landsiden som gjør at en finner mange sjelden og kravfulle arter i enga. Lokaliteten har en fin gradient fra saltenger, via brakkvannsenger til mer rein myr. Miljødirektoratet arbeider med å innlemme også denne naturtypen blant de utvalgte etter naturmangfoldloven.

FIGUR 12 NATURTYPER

Kilde kartdata: Miljødirektoratet. Grunnkart: GEOVEKST, Kartverket og kommuner

5.5. Rødlista arter

De rødlistearter som presenteres er funnet fra kartlegginger gjennomført de siste årene. Kartleggingene er ikke fullstendige slik at også andre rødlistede arter vil kunne komme til etter hvert som området blir bedre kartlagt.

Karplanter

BRODDTJØNNAKS (POTAMOGETON FRIESII RUPR.) NT

Broddtjønnakser en vannplante som lever under vannoverflaten. Planten er funnet i Ballojåvri.

FINNMARKNØKLEBLOM (PRIMULANUTANS SSP. FINMARCHIA) - NT

Finnmarksnøkleblom er en flerårig urt i nøkleblomfamilien, 5–20 cm høy med blad i rosett og lysfiolette blomster. Planten vokser på strandeng og har ca 30 % av sin globale forekomst i Norge. Den er knyttet til brakvass-strandenger og grasmark og myr langs nedre del av elveløp. Forekomstene langs elveløp er langt på vei forsvunnet pga vassdragsregulering og gjengroing. Planten har fortsatt store og stabile forekomster på havstrandenger, men foretrekker et visst beitepress som holder mer høgvekste planter nede. I Trollholmsund finnes en god bestand på nedre deler av strandenga. Planten er også funnet i strandsonen både i Sarvvesvuotna/Kolvik , Raigebakti og i Skadjenjarja.

GULLULL/GULLMYRULL (ERIOPHORUM BRACHYANTHERUM) - NT

Gullull er en flerårig myrplante. Tuer med grå slirer og granne strå, trådsmale ofte bua blad, litt gulfarga ull. Gullull er en østlig art (øvre Austlandet, indre Trøndelag, indre Nordland - Finnmark) og knyttet til rikmyr, myrskog og særlig til kjeldesig. Finnes i hovednaturtyper: Fjell/tundra, Skog, Våtmark/vannkant
Grov inndeling av påvirkningsfaktorer: Arealpåvirkninger , Arealpåvirkninger i skogen. Substrat: Torv, Humus, Kalkstein/dolomitt, Næringsrike bergarter (Skifer, grønnstein, fylitt, amfibolitt), Fuktig, Overrislet, Liten helling Påvirkningsfaktorer: Flatehogst, Skogplantning, Drenering (grøfting)

HENGEPIGGFRØ (LAPPULA DEFLEXA) - NT

Hengepiggrø er en ett til toårig urt i rubladfamilien. Den er 20–60 cm høy, stengelen er grenet langt ned, bladene er smale. Planten har små blekblå blomster. Hengepiggrø vokser på berg, tørre bakker og i ur og er utbredt i fjord- og dalstrøk over store deler av landet. Norge og Sverige har hovedforekomstene av arten i Europa. Ellers i Europa har arten lenge vært i tilbakegang. Den har krogpiggete frø og er avhengig av dyr for spredning. Reduksjon av utmarkbeite synes å ha ført til en viss reduksjon også i Norge. Funnene er redusert de siste 25 år, noe som kan tyde på en drastisk tilbakegang.

KRYPSIVAKS (TRICHOPHORUM PUMILUM) - VU

Krypsivaks tilhører starrfamilien og er en liten plante på 3 – 10 cm som er lett å overse. Den vokser kun på meget baserik grunn i kortvokst gras - og myrvegetasjon, og har delvis derfor en meget fragmentert utbredelse i Norge og ellers i verden. I Sør- Norge har arten bare på noen små forekomster, mens den i Troms - Finnmark er mer utbredt. Den er utsatt for gjengroing ved redusert eller opphør av beite. Krypsivaks er funnet på alle registrerte grasområder innenfor området.

ROSEKARSE (BRAYA LINEARIS) - NT

Rosekarse er en flerårig art i korsblomstfamilien. Den er 5–20 cm høy, småhåret stengel, bladene sitter i rosett. Planten har purpurrøde begerblad og roserøde kronblader. Rosekarse vokser på berg og grus på kalkrik grunn i Nord-Gudbrandsdal og Nord-Norge.

Karplanter som tidligere var rødlista

FIGUR 13 BRUDESPORE

Foto: Fylkesmannen i Finnmark.

BRUDESPORE (GYMNADENIA CONOPSEA)

Brudespore er en elegant orkide som kan bli opptil 50cm høy, og med sitt lange smale kompakte aks, dekket med lyserøde nellikluktende blomster, er den en plante man lett får øye på. Det tydeligste kjennetegnet er den lange bøyde sporen som stikker ut bak på hver blomst og inneholder nektar. Planten har linjeforma, spisse og lysegrønne blad oppetter stengelen. Brudespore er begunstiget ved forstyrrelse slik som beiting, slått, rasmark og tråkk som holder vegetasjonen nede, men for sterk forstyrrelse er igjen negativt. Brudespore trives i områder med kalkrik grunn. Gjengroing eller bruksendring av tidligere beite- og slåtteeenger er i hovedsak årsaken til at planten er i rask tilbakegang.

FIGUR 14 SILKENELLIK

SILKENELLIK (DIANTHUS SUPERBUS) – NT 2006, STATUS ENDRET TIL TRYGG FRA 2010

Silkenellik er en flerårig urt med rosa eller purpur blomst med sterk duft. Den har i Norge en utbredelse begrenset til kyst- og fjordstrøk i Øst-Finnmark fra Porsanger øst til Sør-Varanger og Vardø. Innen dette området er den imidlertid ganske vanlig. Den er trolig i noe tilbakegang pga overbeiting av sau på Varangerhalvøya, og gjengroing av tidligere ugjødset slåttemark og beitemark ellers i fylket. Den er funnet på mange av lokalitetene i området.

MARINØKKEL (BOTRYCHIUM LUNARIA) – STATUS ENDRET FRA NT TIL LIVSKRAFTIG

Marinøkkel er en liten bregne på 3 – 15 cm høy, og tilhører ormetungefamilien. Den er flerårig, hvor det hvert år dannes bare ett blad. Den nedre delen av bladet er finnet eller lappet, den øvre danner sporestanden som minner om en drueklase. I dag er planten nesten utdødd fordi kulturlandskapet enten er sterkt gjødset eller gror igjen med kratt. Den er mest vanlig p finne på kalkholdig mark i slåtte- og beitemark. Marinøkkel er en av artene som har gått sterkt tilbake. Den har gode levebetingelser ved sein slått, beiting og ingen gjødsling. Det var en gammel tro at det bringer lykke å spise det første marinøkkelblad man fant om våren. Den skulle også kunne brukes som magisk middel til å åpne låser. Navnet kommer av at enkelte arter ligner en gammeldags nøkkel.

SMALNØKKELBLOM - STATUS ENDRET FRA NT TIL LIVSKRAFTIG

Smalnøkkelblom er en flerårig urt i nøkleblomfamilien. Den er 4–20 cm høy, bladene sitter i rosett ved grunnen av stengelen. Blomstene er små og lysfiolette. Vokser på fuktig mark fra Oppland til Finnmark i naturtyper som fjell/tundra, Jordbrukslandskap, Våtmark/vannkant. Den går tilbake, særlig under og rundt skoggrensa, på grunn av opphør av beite og gjengroing.

Moser

STORKOMAGMOSE (*PSILOPILUM LAEVIGATUM*) - SÅRBAR

Hovedutbredelsen er arktisk/subarktisk, og den norske utbredelsen kan være begrenset til de nordligste fylkene. Arten er funnet bare sju steder i Finnmark og Troms. Mosen forveksles lett med bl.a. *Oligotrichum hercynicum* og er derfor lett å overse. Den er kjent gjennom nyere innsamlinger, men er ikke bevisst ettersøkt. Flere av funnene representerer vegkanter og andre forstyrrede habitat, og det kan indikere en art som er i spredning heller enn tilbakegang.

BLODVRANGMOSE (*BRYUM WRIGHTII*) – NT

Arten er kjent fra 12 lokaliteter i Troms og Finnmark, den er meget spesifikk når det gjelder habitat og vokser på fuktig kalkholdig mark. Arten er konkurransesak og er avhengig av åpen jord. Gjengroing og nedbygging er potensielle trusler mot arten. Arten er arktisk i sin utbredelse og er ellers i Europa bare kjent fra Sverige, Finland og Russland. Voksested berg, ur og andre grunnjordsystemer, Arktisk-alpine jorddekt fastmark. Påvirkning fra utbygging/utvinning, redusert/opphevet av beite. Mosen er funnet på kalkrike områder i fjellet i Goarahat og Orkkanluokta/Anopset.

Beitemarksopp

Beitemarksopp er en gruppe sopp som oftest forekommer på kulturmarkseng, og da spesielt på naturbeitemark. Soppen karakteriseres blant annet av å være følsom for gjødsling og jordarbeiding. Totalt defineres 156 arter i Norge som beitemarksopp, og 104 av disse står på rødlista.

I Finnmark ble det gjort registreringer under ARKO-prosjektet i 2009 - 2010. ARKO står for "Arealer for rødlistearter, kartlegging og overvåking". I tillegg ble en supplerende undersøkelse av H. Bratli, og J. B. Jordal utført i perioden 14.-26.08. 2011. Det ble da registrert 8 rødlistearter i Finnmark, hvor *Slåtterødspore* ble funnet på "Goarahat og Njårga/Sandvikhalvøya - utvalgte kulturlandskap". Se vedlegg 3 for oversikt over funn av beitemarksopp og andre grasmarktilknyttede sopparter i området.

Sommerfugler

Det har siden 1986 systematisk vært samlet inn informasjon om Norges sommerfugler. Zoologisk museum ved Leif Aarvik registrerte i 2012 sommerfugler i Porsanger. Det ble funnet 5 rødlistearter i Goarahat under denne registreringen. Se vedlegg 6 for oversikt over registrerte sommerfugler i Goarahat.

Fugl

Ved et søk i Artskart (artsdatabanken.no) finnes observasjoner av rødlistede arter som storlom (nær truet), strandsnipe (nær truet), sjøorre (nær truet), fiskemåke (nær truet), bergand (sårbar), tyvjo (nær truet), teist (sårbar), alke (sårbar) og vipe (nær truet). I vedlegg 5 er det gitt en oversikt over fugler registeret i Finnmark.

6. KULTURHISTORISKE VERDIER

6.1. Arkeologiske kulturminner

Goarahat og Sandvikhålvøya - utvalgt kulturlandskap er særdeles rikt på arkeologiske kulturminner. Det er registrert tilsammen 175 arkeologiske kulturminner innenfor området. I tillegg kommer 18 enkeltminner registrert på Jánánsuolu/Trollholmen, samt 3 pløydte felt med hustuffer fra yngre steinalder der antall tuffer/enkeltminner er uvisst. Hvis vi inkluderer de tre tuffefeltene som enkeltpunkt og tar med Jánánsuolu/Trollholmen i oversikten, er totalt antall enkeltminner 195. Av disse har 15 uavklart vernestatus, mens 180 er automatisk fredet. Alle kulturminnene er lagt inn i Riksantikvarens nettbaserte kulturminnedatabase *Askeladden*.

95 av minnene ble nyregistrert og lagt i Askeladden i forbindelse med forarbeidet for Goarahat og Sandvikhålvøya - utvalgt kulturlandskap. De mange nyregistreringene i et område der det fra før av var gjort en rekke registreringer tydeliggjør at dette er et område med omfattende bosetting og menneskelig aktivitet over lang tid. Mer innsats i felt vil uten tvil føre til ytterligere registreringer. Se vedlegg 7 for nærmere oversikt over registrerte kulturminner fordelt på kategorier.

FIGUR 15 ARKEOLOGISKE KULTURMINNER

Kilde kartdata: Riksantikvaren. Grunnkartet: GEOVEKST, Kartverket og kommuner

Steinalderboplasser

De eldste boplassene i området er datert til eldre steinalder. Det er registrert til sammen 5 såkalte åpne boplasser fra eldre steinalder. Dette er lokaliteter der det er funnet steinredskap og avslag fra redskapsproduksjonen i vegetasjonsfrie flekker i terrenget. De registrerte boplassene, hvor 3 ligger i Dimbbarnjárga/Tømmernes - Kolvik -området og 2 i området nord og sør for Cuoppogieddi/Indre Sandvik, er alle lokalisert på tidligere eid. Dette er en vanlig lokalisering for boplasser fra denne tiden, og ses som uttrykk for at sjøen og det å ha alternative landingsplasser for båt var viktig. Alderen på boplassene kan være mellom 9 og 6 tusen f.Kr.

FIGUR 16 BOPLASS FRA ELDRE STEINALDER

En av boplassene fra eldre steinalder.

Denne (ID 170247) ligger sør for

Cuoppogieddi//Indre Sandvik .

Det er også registrert flere boplasser fra yngre steinalder. Til sammen 8 felt med tufter av en type som dateres til slutten av perioden - rundt 2000 f.Kr., er registrert både i Orkkanluokta/Anopset, Stuorragieddi/Kolvik , Sátnjaluokta, Cuoppogieddi//Indre Sandvik . Gálgošluokta/Gálgošnjárga /Gálgošluokta/Ytre Sandvikog i Suovdi. Flere av feltene ligger innenfor dyrket mark og pløying har jamnet ut marka slik at tuftene har blitt mindre markerte/synlige.

FIGUR 17 SPOR ETTER 8 NEDGRAVDE HUS ETTER YNGRE STEINALDER

Til venstre for midten av bildet ses en rekke groper. Dette er spor fra store nedgravde hus fra slutten av yngre steinalder, rundt 2000 f.Kr. Feltet (ID 170221) ligger i Cuoppogieddi//Indre Sandvik. I samme område er det registrert to lignende felt med tufter, men disse er pløyd og mindre synlige på overflata.

I Gálgošluokta//Ytre Sandvik er det for øvrig registrert et stort tuffefelt med opp mot 40 hustufter. De eldste er antatt å være fra slutten yngre steinalder (rundt 2000 f.Kr.), noen fra tidlig metalltid (2000- 0 f.Kr.), mens de yngste er fra nyere tid og knyttet til sjøsamisk bosetting i området.

Bergkunst

Det er ikke å ta for hardt i å si at området har et av de flotteste feltene med hellemalier som er registrert i Norge. I Cuoppogieddi//Indre Sandvik finnes et berg som lokalt er kalt for Ruksesbákti (=rødberget). Her er det registrert over 100 figurer av forskjellig type – alt fra enkle streker til mer komplekse sikksakk-mønster og menneske- og dyrefigurer. Figurene er malt med rødt pigment på vertikale eller overhengende bergflater. Dateringen er antatt å være tida mellom 2000 f.Kr. og 0, tidlig metalltid. Enkelte figurer er også funnet i Gálgošluokta/Ytre Sandvik og i Sátnjuokta.

FIGUR 18 HELLEMALERIER

En av figurene på det største feltet med hellemalier (ID 170733) på Ruksesbákti.

Graver

Det er registrert en rekke steinsetninger og steinrøyser innenfor området. Noen av disse er antatt å være graver. Dateringen kan være alt fra steinalder og fram mot 1600-tallet. En ny registrering inne på halvøya, mellom vannene Milletjávri og Storračohjávri, kan være et gravfelt fra rundt 1000 e.Kr. Feltet, som omfatter minst 4 steinkonstruksjoner/mulige gravmarkeringer, er omgitt av et slags steingjerde laget av reiste steinheller. Dette er ikke vanlig for kjente gravfelt fra førkristen tid, så det skal ikke utelukkes at konstruksjonene på stedet har hatt en annen, i dag ukjent, funksjon.

FIGUR 19 GRAVFELT

En av steinkonstruksjonene i det som kan være et gravfelt (ID170270) inne på Njárga/Sandvikhalvøya. Personene på bildet er Harvig Birkely og Svein Ingebrigtsen, som påviste stedet.

Gammetufter

De er registrert en rekke gammetufter i området, og finnes nok enda flere enn de som er registrert. Det ser ut til å ha vært bosetning i alle bukter og viker der det har vært tilgang på vann. En del av disse stedene har også moderne bosetning, som kan ligge oppå/ha fjernet gamle boplasser. Av de rundt 35 registrerte gammetuftene er 30 antatt å være eldre enn 100 år og er dermed automatisk fredet. Noen av tuftene antas å være flere hundre år gamle, mens andre sannsynligvis er fra 1800-tallet. Det siste gjelder bl.a. såkalte fellesgammetufter, som er spor etter gammer som rommet både folk og husdyr.

FIGUR 20 GAMMETUFT

Fellesgammetuft (ID 170692) i Gálggošluokta//Ytre Sandvik. Personen på bildet står inne i den delen av tufta som sannsynligvis har romma fjøsdelen, siden den ligger litt lavere i terrenget. Nærmest fotografen ser man boligdelen av tufta. Dateringen antas å være 1800-tallet.

Tradisjonslokaliteter

Sjøsamisk kompetansesenter i Billávuotna/Indre Billefjord har samlet en rekke fortellinger og muntlig informasjon om bosetting, opplevelser, sagn m.m. i (se 6.5.). Noen av fortellingene, som sagnet om stálluene (se tekstboks i kap.3), knyttes til fysiske strukturer og landskapsformasjoner. Andre eksempler på automatisk fredete samiske immaterielle kulturminner er steinen *Ceavccageađgi*, som ligger på vestsiden av Sarvvesvuotna//Kolvik. Dette er en stein som skal ha fått tran som offergave i tidligere tider.

FIGUR 21 OFFERSTEIN

*Her sitter Hartvig Birkely på steinen kalt *Ceavccageađgi* (ID170449), en offerstein der man ofret ved å helle tran over steinen.*

Et annet eksempel på naturformasjoner som har vært tolket inn i en kulturell kontekst er berget Ráigebákti sør for Trollholmsund. Fra sjøsiden sees flere hull i berget. Naturvitenskapelig kan dette forklares med sjøens erosjon av dolomittberget, men det finnes også en annen forklaring: det er kanonhull som ble laget da Stálluene i området ble jaget. Like ved er det en stor steinblokk med sprekker vertikalt og horisontalt. Dette skal ha vært kista til Stállu.

FIGUR 22 KISTA TIL STÁLLU

Kista til Stállu (ID 170454). "Korset" i berget skal være tauet som holder kista lukket.

Andre kulturminner

Også andre kulturminnetyper enn de som er nevnt ovenfor er registrert i området. Eksempler er skyteskjul, fundament for suonjir/tørkestativ, steinringer med funn av jernslag – antagelig fra jernproduksjon, steinringer etter barns lek på berg m.m. Det er også gjort en rekke registreringer av steinsetninger og steinkonstruksjoner med ukjent funksjon og alder.

FIGUR 23 STEINER I 3 KLYNGER

Steiner i 3 klynger (ID 171007) registrert på Jánánsuolu/Trollholmen. Dette er en type kulturspor som det er registrert flere av både på holmen og på fastlandet. Sannsynligvis er det fundament for "suonjir", en type stativ med 3 føtter brukt til å henge forskjellige ting på.

Foto: Alle bilder kapittel 6.1 Kjersti Schanche

6.2. Nyere kulturminner

Krigsminner og krigshistorisk landskap

Porsanger har vært et sentralt område i Finnmark, både for forsvaret og under 2. verdenskrig. I 1938 startet forsvaret arbeidet med å bygge opp forsvarsanlegg i Porsanger. I Skoganvarre ble det bygget lager med forsyninger og på Banak ble det bygget en feltflyplass. Tenkt fiende var Finland og veien over Karasjokfjellet som åpnet i 1934 og som gjorde avstanden til den finske grensen kortere.

Fra 1940 startet tyskerne oppbyggingen av basene i Nord-Norge og bygde opp kraftige festningsverk langs kysten og innover i fjordene. Havnene i Porsanger ble viktig for tyskerne. For å sikre tilførselsveiene på fjorden og veiene ble flyplassen, sjøflyhavna og festningsverkene utbygd og sikret. Tyskerne fortsatte utbyggingen også i Billefjord med sjøflyhavn. Sjøflyhavna lå ved Klubbu/Klubben mellom Indre og Ytre Billefjord.

Etter at veien mellom Karasjok og Ivalo ble tatt i bruk ble tyskerne oppmerksom på invasjonstrusselen mot Vest-Finnmark. Man innså at et stort alliert angrep over Porsanger og Karasjok, rettet mot Lappland-armeens flanke, for å være hovedtrusselen mot avsnittsområdet. På grunn av Banak flyplass, og som knutepunkt for veiforbindelse til Finland, var Lakselv sentralt taktisk sett.

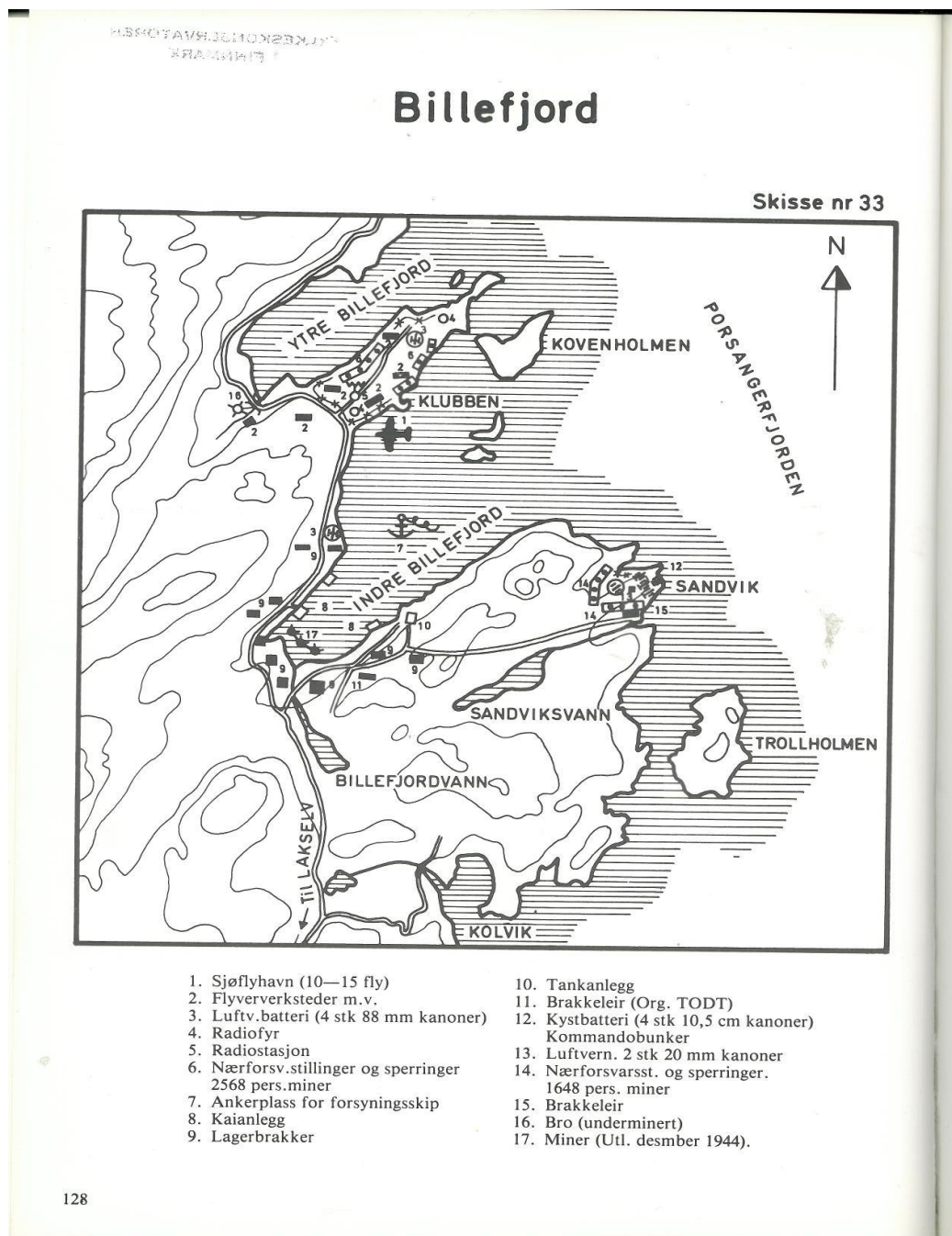
Hovedoppgaven for tyskerne var å sikre basene, hindre fiendtlig landgang, forsvar av områdene Lakselv og Alta og sikring av skipstrafikk. Innerst i Porsangerfjorden er det urent farvann og havnene kunne kun brukes sommerstid. Derfor ble det bygget ut i Billefjord-/Sandvik området og i Børselv på østsiden av fjorden. Anleggene skulle være med på å stenge hovedinnløpet til Porsanger for å hindre fienden å trenge inn i fjorden, og videre til sentrale områder. Havna her ble en av de viktigste havnene for Tyskerne. Tyskerne torde ikke gå over Østhavet til Øst-Finnmark, på grunn av partisanene og mulighet for angrep.

Vi ser spor etter krigen blant annet i området mellom Cuoppogieddi/Indre Sandvik og Gálggošluokta/Ytre Sandvik. Her lå det et batteristøttepunkt med 4 kystbatteri, 10,5 cm kanoner, kommandobunker, nærforsvarstillinger, luftvern - 2 stykker 20 mm kanoner, sperringer og brakkeleir. Vi kan i dag se rester av brakkene, sammenraste ganger, kanonstilling og bunkers. Dette var en del av et underavsnitt med stab som hadde sitt standkvarter i Lakselv. Videre på Billávuotna/Indre Billefjord siden av Njárga/Sandvikhalvøya har det vært kaianlegg, lagerbrakker, tankanlegg og brakkeleir. I desember i 1944 ble det lagt miner innerst i Billávuotna/Indre Billefjord.

Det finnes også andre registrerte og uregistrerte krigsminner i kommunen. Blant annet skal det finnes en radiostasjon i Bevkop, like ved den koppformede fjellformasjonen mot veien. Denne er ikke registrert på kart.

En annen type krigsminne er de mange evakuerings skjulene fra tvangsevakueringen av Finnmark og Nord-Troms på tampen av 2. verdenskrig. Under tvangsevakueringen i 1944, da tyskerne trakk seg tilbake var det mange som rømte og ikke ville la seg evakuere. Noen ble tatt, mens andre klarte å gjemme seg over vinteren i huler, gammer og andre skjul som var tilgjengelig. Her kunne de ha med seg noen dyr for å klare seg gjennom vinteren og de drev med jakt og fangst for å skaffe mat. Ned mot Sarvvesvuotna/Kolvik finnes en hule som ble brukt under evakueringsvinteren. I dag bruker sauene denne som skjul for vær og vind.

FIGUR 24 FESTNINGSKART FRA 2. VERDENSKRIG

Kilde: Finnmark under hakekorset «Festung Finnmark»

FIGUR 26 INDRE SANDVIK, OVERSIKT

FIGUR 25 INDRE SANDVIK, INNGANG BUNKERS

FIGUR 27 INDRE SANDVIK, TUFTER ETTER BAKKELEIRER

FIGUR 28 INDRE SANDVIK, RUINER AV BRAKKE

FIGUR 30 INDRE SANDVIK, KANONSTILLING

FIGUR 29 INDRE SANDVIK, OVERSIKT MOT NORD

FIGUR 31 INDRE SANDVIK, MOT NNØ

FIGUR 32 INDRE SANDVIK, MOT SSØ

Gjenreisningsbebyggelse

Arktikturen på Goarahat og Sandvikhalvøya er som stort sett som alle steder i Finnmark, preget av gjenreisningstiden etter 2. verdenskrig. Gjenreisningshusene er et fysisk vitnesbyrd om krigens ødeleggelser.

I store deler av Nord-Troms og Finnmark ble hus og bygninger brent etter den brente jords taktikk da 2. verdenskrig i 1944 gikk mot slutten. Målet med denne taktikken er å ødelegge alt som kan brukes av fienden slik at de ikke finner matkilder, husly, transportmidler og annet de kan ha nytte av. I Finnmark og Nord-Troms ble det brent og bombet for å forhindre sovjetiske styrker – Murmanskfronten å dra nytte av ressursene her. Samtidig ble det bestemt at befolkningen skulle tvangsevakueres og sendes sørover.

Etter krigen og når folk begynte å vende tilbake skulle Nord-Troms og Finnmark gjenoppbygges og den Norske Stats Husbank ble opprettet for å få gjennomført gjenreisningen. Nye hus og byer ble tegnet og planlagt av arkitekter som kom sør fra. Det ble utviklet typetegninger for de nye bygningene. Byene og tettstedene som til nå var selgrodde ble godt planlagt og oversiktlige. Arkitekturen var ensartet og fikk et enkelt formspråk. Estetiske verdier ble vektlagt. Det var også viktig å vise et samlet og helhetlig miljø, med et samfunn som underordnet seg og det var viktig at alle var like verdt. I denne perioden var også fornorskingsprosessen sterke og både samisk og kvænske bygder og områder framsto nå mer som en del av det norske samfunnet.

Når folk kom tilbake lagde de seg ulike former for ly. Det kunne være båter som ble snudd med kjølen opp, her kunne folk bo gjennom hele vinteren. Grunnmuren på det gamle huset kunne bli brukt som vegger og det ble lagt tak over, eller man bygde små hus som rommet hele familien mens man bygde opp resten av gårdene. Oftest fjøsbygningen først. Disse kulturminnene er dessverre på tur å forsvinne. De som finnes brukes i dag for eksempel som uthus og ekstra gjestehus. Gjenreisningshusene var små og etter hvert har det vært behov for å utvide bygningene. Noen er så endret at de ikke er til å kjenne igjen, mens andre har fått en mer nøysom utbygging og dermed beholdt sitt karakteristiske trekk. På Goarahat og Sandvikhalvøya ligger det flere gjenreisningsgårder og vi finner noen eksempler på «overgangsboliger» i området Goarahat - Sandvikhalvøya.

Det finnes få gjenreisningshus som er fredet, men bevaringsverdien er likevel stor. Dette er en karakteristisk arkitektur som er svært betydningsfull for vår historie.

Det er tre SEFRAK-registrerte bygninger på Goarahat og Sandvikhalvøya, hvorav to er fra gjenreisningsperioden og den tredje er en grunnmur fra før krigen. Slike grunnmurer finner vi mange av og her har ikke husene blitt bygget opp igjen der det gamle huset sto slik som har vært vanlig.

SEFRAK-registrerte bygninger i området

Bygningsnr: 192810043
Gnr/bnr 7/78
Byggeår: 1924
Tilbygd/ombygd: 1945
Revet/brent: 1944
Opprinnelig funksjon: 153- hus for storfe.
154 – hus for sau og geit

Opprinnelig fjøs på muren, bygd som overgangsbolig. Nåværende funksjon er uthus: 130 – Forrådshus for boliger innen landbruk.

Jordbruk, håndverker, vertikal trepanel, høvlet, pløyd, saltak

Bygningsnr: 192846722
Gnr/bnr 7/76
Byggeår: 1930
Revet/brent: 1944

Bolighus innen landbruk, fiske og fangst.

Bygningsnr: 192810019
Gnr/bnr 7/229
Byggeår: 1945
Ombygd: 1946

Opprinnelig bolighus innen landbruk, fiske og fangst. Ble brukt som overgangsbolig etter krigen. Nåværende funksjon er sjå.

Saltak.

FIGUR 33 SEFRAK REGISTRERT BYGNING. HUS FOR STORFE, SAU OG GEIT

Kilde: Finnmark fylkeskommune.

FIGUR 34 SEFRAK REGISTRERT BYGNING, BOLIGHUS, LANDBRUK, FISKE OG FANGST

Kilde: Finnmark fylkeskommune.

FIGUR 35 SEFRAK REGISTRERT BYGNING, BOLIGHUS, FISKE OG FANGST

Kilde: Finnmark fylkeskommune.

6.3. Stedsnavn

Området er rikt på stedsnavn, samiske og norske og også noen finske/kvenske. Mange av stedsnavnene finnes på offentlige kartverk, men dette gjelder på langt nær alle. Sjøsamisk kompetansesenter i Billávuotna/Indre Billefjord har gjort en stor jobb med å samle inn og kartfeste stedsnavnene innenfor området. På nettstedet www.meron.no sier de dette om stedsnavn: *Et stedsnavn forteller hva et større eller mindre geografisk område heter. Det fungerer som en adresse, men er også et kulturminne. Det gjenspeiler bruk av området i fjern eller nær fortid, og også områdets språk da navnet oppsto, eller språket til utenforstående som har gitt stedet navn. Mange stedsnavn i flerspråklige områder viser språkpåvirkning mellom ulike språk, og hvordan minoritetspolitikk kan påvirke stedsnavn. I de fleste kyst- og fjordstrøk er samiske og kvenske stedsnavn som regel oversatt til norsk, eller tilpasset norsk språk. De fleste stedsnavn er laget i tilknytning til næringsmessig utnytting av terrenget. En rekke navn gir opplysninger om de tradisjonelle næringene, mens andre navn gir en karakteristikk av stedet. Stedsnavn kan også gi opplysninger om bosetning, og iblant også om religion og samfunnsforhold.*

Når det gjelder stedsnavnene innenfor området Goarahat og Sandvikhalvøya, så er de samiske klart i flertall. De tar utgangspunkt i terrengformasjoner, mennesker og bosetning på stedet, dyr og fugleliv, vegetasjon, jakt og fiske, sang og religion. For nærmere gjennomgang anbefaler vi et besøk på www.meron.no.

6.4. Veier og stier

Området har en rekke veier og stier som har vært benyttet i uminnelige tider. De fleste er eldre enn de første bilveiene på begynnelsen av 1900-tallet. Endret ferdsel har ført til at mange stitraseer gror igjen, men det er lokal interesse for å gjenåpne og vedlikeholde flere av stiene i området. I dag benyttes stiene først og fremst til rekreasjons og trimturer. Her er noen eksempler på gamle stier i området.

Fra Billávuotna til Gálgošluokta/Cuoppogieddi opp Ommotčohkka og langs Suovdivárri.

Fra Gálgošnjárga til Sarvvesvuotna via øst om Milletjávri og Cuoppojávri.

Fra denne stien tar en annen sti av frem til Billávuotna.

Fra Cuoppogieddi til Činavuohppi om Satnjaluohta.

Fra Sarvvesvuotna til Gorahatgohppi langs sjøstranda.

Fra Sarvvesvuotna til Áigir gjennom Ruoššavággi.

Skolen i Billávuotna/Indre Billefjord arbeider nå med merking og rydding av stitrase opp på fjellet Lillejekker like vest for det utvalgte kulturlandskapet. Arbeidet er knyttet til og delvis finansiert av satsingen Utvalgt kulturlandskap.

7. FORMIDLINGSVERDIER

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket skal gi kunnskap og opplevelser og være en ressurs for fremtiden. De skal ivaretas for å gi allmennheten kunnskap og opplevelser om vår jordbrukshistorie, de skal fungere som en ressurs for verdiskaping for eier, bruker og forvalter, og som referanseområder for forvaltning og forskning knyttet til tradisjonelle jordbrukslandskap.

7.1. Lokalkunnskap

Porsanger kommune er en trespråklig og trekulturell kommune. Innenfor for Goarahat og Njárga/Sandvikhalvøya - utvalgt kulturlandskap er det i stor grad sjøsamisk tradisjon og kultur og stor del av befolkningen snakker samisk. Det er mange personer i området med høy kunnskap om lokal kultur, næring og fortellinger. I tillegg er det flere lokale kunnskapsmiljøer og lag som gjør en viktig jobb i forhold til å formidle og videreføre lokal kunnskap, her kan blant annet nevnes Mearrasámi duodjedállu, Billfjord sjøsamiske oppvekstsenter, Mearrasámi Diehtogovddás/Sjøsamisk kompetansesenter, Porsanger historielag og RiiduDuottarMuseat-Porsanger museum. Disse og flere vil være viktige formidlingsverdier videre som del av arbeidet med mer kartlegging av området og tiltak i forvaltningsplanen. Nærområdet til utvalgt kulturlandskap huser også flere profesjonelle kunstnere og samisk forlag.

7.2. Fortellertradisjon i landskapet – sagn og fortellinger

Området er rikt på sagn og fortellinger som har levd på folkemunne helt frem til i dag. Det finnes sagn, skrømt og historier om hendelser, offersteder og overtro knyttet til mange steder både i området og ellers i Leavdnjavuotna/Porsangerfjorden. Historier forteller om blant annet stállu, tsjuder, underjordiske, og noiaden Johan Kåven. Kåvensteien ligger i Billávuotna/Indre Billefjord like nord for Goarahat og Njárga/Sandvikhalvøya - utvalgt kulturlandskap. Kåven sendte sine pasienter ut på denne dolomittsteinen på fjæra sjø. Når sjøen flødde måtte de vasse i land. De onde åndene, som var årsaken til plagene, kunne ikke gå over vann og ble igjen på steinen. Det mest kjente av sagnene i Porsanger er om stálluene i Trollhomsund.

7.3. Kunnskapsmiljø

Billfjord sjøsamiske oppvekstsenter-skole/barnehage

Billávuotna/Indre Billefjord like nord for det utvalgte kulturlandskapsområdet ligger det lokale oppvekstsenteret med skole og barnehage. Dette er bygdas største arbeidsplass. Mye lokal kultur formidles og videreføres på Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter. I 1998 gav 10.klasse ved Billefjord skole sammen med forlaget Idut ut heftet *“Livet før og nå langs vestsiden av Leavdnjavuotna/Porsangerfjorden”*. Her finner en mer om jordbruk, fiske, jakt, bærplukking etc. Skolen har egen undervisningsplan for lokal næring og kultur. Det er tett samarbeid mellom skolen og flere av de lokale kulturformidlerne. Skolen har blant annet bygd en gamme i Billefjorddalen, og jobber nå med oppsett av en merket sti i området.

Sjøsamisk kompetansesenter

Sjøsamisk kompetansesenter er lokalisert med kontorer innenfor området og jobber spesielt med lokal kunnskap om landskap, fjordøkologi og samisk naturbruk. Senteret har lokaler i Billefjord bo- og servicesenter som eies av Porsanger kommune. Senteret ble stiftet i 2002. Formålet er å fremme kunnskap om den sjøsamiske befolkningen og de utfordringer de står ovenfor i dagens samfunn. Senteret har egen nettsider www.mearrasami.no hvor en blant annet kan lese mer om senterets prosjekter. I tillegg driver senteret nettstedet www.meron.no Senteret har blant annet kartlagt samiske stedsnavn i Porsanger, fjordbruk i Porsanger og Laksefjorden, tradisjonell utnytting av naturressursene på holmene i Porsangerfjorden, samisk sjøterminologi, tradisjonelle veier i utmark. Mye av dette finnes på kartløsninger. Senteret jobber tett opp mot Fávllis (samisk fiskeriforskningsnettverk) og Mearrasámi duodjedállu og har felles 10-års markering med disse i november 2013.

RiiduDuottarMuseat-Porsanger museum

Porsanger museum er en del av RiiduDuottarMuseat og har kontorsted på Stabbursnes naturhus og museum. RiiduDuottarMuseat er en privat stiftelse bestående av fire samiske museer i Vest-Finnmark. RDM-Porsanger museum har tverrfaglig samarbeid med Stabbursnes Naturhus & Museum. Muséet formidler lokalhistorie og krigshistorie. Museet har en utstilling i det gamle skolebygget i Skoganvarre som er åpent uke 25 - 32. Utstillingen i Skoganvarre tar for seg lokalbefolkningens levesett i tidligere tider, basert på naturforholdene, leveforhold under 2.verdenskrig og gjenreisningstiden. Museet har også en samling av 500 gjenstander og 1200 bilder fra krigen. Nettadressen er www.rdm.no

8. STYRKER, SVAKHETER, MULIGHETER, UTFORDRINGER

8.1. Styrker i området

- Mange dyktige og engasjerte produksjonsbedriftseiere i området
- Unge som satser på jordbruk
- Brukstbygginger i jordbruket
- Sterk tradisjon med bruk av nærområdet til beite
- Beitebruk som bevarer biologisk mangfold og synliggjøring av kulturminnene i området
- Flere bedrifter innen lokalkunnskap og formidling i området
- Langvarige sjøsamiske tradisjoner holdes i hevd
- Beliggenhet ved E6 og hovedinnfartsåre for Nordkappturismen
- Turistattraksjonen Trollholmsund
- Nasjonalt utvalgt kulturlandskap
- Mange unike verdier
- Lokal matproduksjon
- Sterke høstingstradisjoner
- Variert landskap, fra fjord til vidde
- Geologiske og botaniske kvaliteter
- Sagn og fortellertradisjon
- Rikt forenings- og kulturliv
- Tospråklig kompetanse i befolkningen
- Optimisme
- Sterkt lokalsamfunn med bolyst
- Kulturtilhørighet og stolthet
- Menneskelige ressurser
- Sterk krigshistorie og gjenreisningsbebyggelse

8.2. Svakheter i området

- Begrenset tilgang på dyrket mark
- Arealutfordringer – omdisponering av dyrka jord og utbygging i LNFR-områder
- Mangler gyldig, oppdatert kommunal arealplan – dispensasjonspraksis gir uforutsigbarhet
- Mange ubebodde landbrukseiendommer.
- Tap av sau og lam til rovvilt
- Gjengroing av utmarksbeiter
- Svakt driftsgrunnlag for lokale matbedrifter
- Nedgang i folketall over tid, særlig barn og unge, men positivt oppsving siste tiden
- Lite salg av lokale produkter
- Mangler overnattingstilbud for tilreisende
- Mangler fast serveringstilbud
- Slitasje på kulturminner
- Svært mange grunneiere

8.3. Muligheter

- Utvikling av produksjonen i lokale bedrifter
- Næringsutvikling knyttet til formidling av lokale verdier og kultur
- Næringsutvikling knyttet til salg av lokale produkter
- Formidling av lokal næring, kultur og andre verdier i området
- Utvikling av tilleggsnæringer og kombinasjonsnæringer i jordbruket
- Ledig beitekapasitet på utmarksbeite
- Nydyrkingsmuligheter på privat og FeFo-grunn
- Klimaendringer kan gi økt avling og muligheter for nye vekster
- Etablere tilbud om matservering for fastboende og tilreisende
- Mat- og kulturopplevelser til tilreisende/turistnæringen - kulturturisme
- Åpning og merking av stier i kulturlandskapet
- Kulturminnevandringer
- Turistattraksjonen Trollholmsund
- Guidede natur- og kulturvandringer
- Utvikling av viktige institusjoner i nærområdet: Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter og Sjøsamisk kompetansesenter
- Markedsføring av områdets muligheter som bosted
- Bolystiltak
- Etablering av hobbybruk og trivselsboligtomter

8.4. Utfordringer

- Behov for mer dyrka jord
- Rekruttering til jordbruket
- Nedbygging av produksjonsarealer
- Kryssende arealinteresser
- Fragmentering av beiteområder
- Rovdyrtap i utmark og på innmark
- Usikker fremtid for oppvekst- og kompetansesenter i bygda
- Stort område, mange grunneiere med delvis kryssende interesser
- Det finnes ikke serverings- og overnattingssteder lokalt i området
- Mer vinterskader på grunn av klimaendringer
- Ressurskrevende å nydyrke pga mye stein i jorda.
- Trusler om nedleggelse av skole og barnehage

9. TILTAK

I denne planen har vi i først omgang laget en oversikt over de tiltak vi ser for oss å gjennomføre neste 5 års periode. Det vil hvert år bli utarbeidet mer detaljerte tiltaksplaner. Etterhvert som vi har mer dokumentasjon om verdiene i området vil aktuelle tiltak tas inn i tiltaksplanene.

Tema	Mål	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvar
Dokumentasjon av kulturlandskap	Tydeliggjøre verdiene i kulturlandskapet, rette søkelys mot endringer	Sammenstille eldre og nye fotografier	<ul style="list-style-type: none"> Samle inn eldre fotografier Ny fotodokumentasjon av samme objekt/landskap som på eldre foto 	2014	Riddo Duottar Museat Sjøsamisk kompetansesenter
Område beskrivelse	Få oversikt over områdets historie og verdier i området for å kunne ivareta disse	Utarbeide områdebeskrivelse	<ul style="list-style-type: none"> Områdebeskrivelse Historisk bruk og driftsformer Sjøsamisk kulturlandskap og verdier 	Utført 2012	Sjøsamisk kompetansesenter
Dokumentasjon av arkeologiske kulturminner	Få oversikt over kulturminnene i området for å kunne ivareta disse	Sammenstille tidligere dokumentasjonsmateriale samt nye registreringer i felt	<ul style="list-style-type: none"> Arkivsøk Gjennomgang av arbeid utført av Sjøsamisk kompetansesenter Nye feltregistreringer Innlegging i Askeladden 	Påbegynt i 2013. Nye reg. 2015 - 2017	Sametinget
Dokumentasjon av bygninger og kulturmiljø	Få oversikt over bebyggelse/bygg og kulturmiljø fra nyere tid for å kunne ivareta disse	Registrere bygninger og kulturmiljø Vurdere tilstand Vurdere tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentere bygninger med særlig kulturhistorisk verdi SEFRAK-reg. bygg Gjenreisningsbygninger Andre spesielle bygninger som Nissenbrakker, boligbrakker, bygninger laget av flyplassplank Dokumentere sjøsamiske bygninger og gårdsmiljøer (Eks: boligamme, fjøsgamme, laksegamme, utmarksgamme, stabbur, høysjå, naust, sjøbu, kai, sti, gjerde, fiskegjeller) 	2014 - 2016	Sjøsamisk kompetansesenter Riddo Duottar Museat Porsanger Museum Finnmark Fylkeskommune / Sametinget. - Vurdering av verneverdi og tiltak
Dokumentasjon av krigsminner	Få oversikt over krigsminner fra 2 verdenskrig	Registrere krigsminner Vurdere tilstand Vurdere tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Arkivsøk Gjennomgang av arbeid som er utført Nye feltregistreringer Vurdering av tilstand og tiltak 	2014 - 2018	Riddo Duottar Museat Sjøsamisk kompetansesenter Finnmark Fylkeskommune: Vurdering av verneverdi og tiltak

Dokumentasjon av immaterielle kulturminner	Ivareta den immaterielle kulturarven	Samle inn fortellinger fra jordbruk, naturbruk, krigen, evakueringen, gjenreisninga, stedsnavn	<ul style="list-style-type: none"> Gå gjennom det materialet som allerede finnes Nye intervjuer Samle materiale og tilrettelegge for formidling 	2014 - 2015	Riddo Duottar Museat Sjøsamsk kompetansesenter
Skjøtsel av beiteområder	Åpne opp gjengrodd kulturlandskap, og sette i stand beitelandskapet slik det var på 1980-tallet	Mekanisk tynning av skog og kratt	<ul style="list-style-type: none"> Tynning og åpning langs vei Åpne gamle beiteområder Åpne gamle stier Aktiv beitepussing langs vei Restaurere områder som ligger brakk/udyrtet 	2012 - 2018	Kolvik og omegn beitelag Grunneiere
		Rydding av gårdstun Fjerne gammel piggråd	<ul style="list-style-type: none"> Arrangere aksjonsdager Samordne innsamling Andre tiltak 	2014 - 2018	Grunneiere Kolvik & omegn bygdelag
		Skjøtsel gjennom å øke antall sau på beite	<ul style="list-style-type: none"> Rekrutteringstiltak <ul style="list-style-type: none"> startpakke nye bruk tomter for nyetablerere Beitetilskudd sau/lam 	2014 - 2018	Porsanger Kommune
Skjøtsel av slåttemark og naturbeitemark	Sikre og utvikle det biologiske mangfoldet i kulturlandskapet	Restaurering og skjøtsel av slåttemarker	<ul style="list-style-type: none"> Restaurering av slåttemark i Goarahat 	2013 - 2018	Grunneier på gnr/bnr : 7/37
			<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide skjøtselsplan for Gálgošluokta/Ytre SandvikB- verdi, Hovedenga 20daa. Cuoppogieddi/Indre Sandvik C- verdi, 38 dekar Inngå skjøtselsavtaler med grunneiere og gårdbrukere. Gjennomføre skjøtselstiltak 	2014 - 2018	MVA/Porsanger kommune - konsulent Grunneier på gnr/bnr : 7/21, 7/59 7/243 7/259
		Restaurering og skjøtsel av naturbeitemark	<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide skjøtselsplaner for de 7 naturbeitemark lokalitetene Inngå skjøtselsavtaler med grunneiere og gårdbrukere. Gjennomføre skjøtselstiltak 	2015 - 2018	FMLA i samarbeid med Porsanger kommune - konsulent Grunneiere

Skjøtsel av arkeologiske kulturminner	Utvikle og forbedre kulturlandskapet Ta vare på kulturminneverdiene i området	Skjøtsel av tuftfelt i Cuoppogohppi /Indre Sandvik og Sátnjuokta Fortløpende vurdering av andre skjøtseltiltak	<ul style="list-style-type: none"> Fjerne sølvbuketuer Holde vegetasjonen nede Vurdere andre skjøtseltiltak på bakgrunn av regelmessige befaringer samt prioriterte formidlingstiltak 	2014 - 2018	Riddo Duottar Museat med Sametinget som veiledere Grunneiere
Skjøtsel av bygninger	Kartlegge behov for restaurering/vedlikehold	Vedlikehold og restaurering av bygninger etter kartlegging	Restaurere der det er behov Vedlikehold der det er behov Kontinuerlig vedlikehold	2015 - 2018	Sjøsamisk kompetansesenter Riddo Duottar Museat Porsanger Museum i samarbeid med Finnmark Fylkeskommune
Skjøtsel av krigsminner	Utvikle og forbedre kulturlandskapet Ta vare på verdier i området	Vedlikehold og skjøtsel av krigsminner	Holde ruiner og rester av krigshistoriske anlegg ved like.	2016 - 2018	Sjøsamisk kompetansesenter Riddo Duottar Museat Porsanger Museum i samarbeid med Finnmark Fylkeskommune
Formidling av områdets kulturhistorie	Øke og videreføre kunnskapen om - sjøsamisk kultur og historie i området - områdets landbrukshistorie - områdets krigshistorie og gjenreisningstida	Temahefter Årlige bygdevandring er/ kultutminnevandring Undervisning Utstillinger Stier	Kulturturninnedag med kulturminnevandring, matkultur utstillinger og foredrag	Utført 2013	Riddo Duottar Museat Sjøsamisk kompetansesenter
			<ul style="list-style-type: none"> Temasti Cuoppogieddi/Indre Sandvik til Sadjelokta Temasti Goarahat til Orkkanluokta/Anopset 	2013 - 2014	Sjøsamisk kompetansesenter . Oppvekstsenteret
			<ul style="list-style-type: none"> Sti til LilleJeakkir Stedsnavnskilt Ulik arrangementer Temahefter 	2014 - 2018	Riddo Duottar Museat Sjøsamisk kompetansesenter Sarvvesvuotna/Kolvik bygdelag
Formidling av områdets naturverdier	Øke og videreføre kunnskapen om natur og naturverdier	Som ovenfor	<ul style="list-style-type: none"> Områdets geologi (berggrunnsgeologi, kvartærgeologi) Områdets flora - og fauna 	2015 - 2018	MVA Stabbursnes naturhus
Formidle krigshistoria	Ta vare på kunnskap om evakueringboliger: -overvintring/huleboer	Kartlegge/ dokumentere Militære installasjoner osv	Plukke ut områder som egner seg spesielt for tilrettelegging	2016 - 2018	Samarb.gruppe Porsanger kommune
Formidling - generelt	Nå fram til flest mulig Integrere natur- og	Utarbeide informasjonsstrategi	<ul style="list-style-type: none"> Skilting og informasjonstavler Nettside Infoskriv 	2013 - 2018	Samarb.gruppe FMLA Porsanger

	kulturformidling	Aktiv bruk av media og egne nettsider	<ul style="list-style-type: none"> Media 		kommune - konsulent
Tilrettelegging	Ta vare på og formidle verdiene i området Lokalbefolkning en og tilreisende skal føle seg velkommen	Utbedre og lage nye parkeringsplasser, skilting og annen tilrettelegging	<ul style="list-style-type: none"> Tilrettelegge for ferdsel i enkelte områder Utbedre vei, parkering, skilting og informasjonstavler Rasteplasser, benker 	2014 - 2018	Samarb.gruppe FMLA Porsanger kommune - konsulent
Nærings utvikling	Ta vare på verdier som danner grunnlag for næringsutvikling	Utvikle andre næringer	<ol style="list-style-type: none"> Opplevelsestilbud turisme Duodji Lokal mat/videreforedling Andre tilbud 	2015 - 2018	Samarb.gruppe FMLA Porsanger kommune - konsulent
Nærings utvikling	Ta vare på og utvikle verdiene	Etablere tilbud innen opplevelsesturisme/ turisme i småskala	Utvikle en felles profileringspakke	2016 - 2018	Porsanger kommune
Nærings utvikling	Opprettholde og øke antall gårdsbruk og arealer i drift Begrense arealkonfliktene og sikre landbruks næringens behov	Utarbeide landbruksplan for området Sikre UKL i kommunens arealplan	<ul style="list-style-type: none"> Historikk Beitebruksplan Nydyrkingsplan Rekrutteringstiltak 	2014 - 2015	Porsanger kommune
Kunnskap	Sikre lokale kompetansemiljø og viktige kultur og ressursformidlings-institusjoner	Arrangere kurs, møter, temadager, markdager. Etablere og drive samarbeidsgruppa		2014 - 2018	Porsanger kommune
Kunnskap	Formidle kunnskap om kultur og verdier i området	Arrangere kurs Studietur	<ol style="list-style-type: none"> Slåttedager Beitehold annet 	2014 - 2018	FMLA MVA

Fylkesmannen lyser hvert år ut midler til tiltak i "Gorarahat og Sandvikhalvøya - utvalgt kulturlandskap". Både privatpersoner, lag og foreninger og andre organisasjoner og foretak kan søke midler på eget søknadsskjema utarbeidet for denne ordningen. Det er arrangert folkemøter for å informere om mulighetene som finnes. Innspill er gitt av lokalbefolkningen gjennom gruppeprosesser der de ulike tiltak er blitt arrangert etter prioritet. Samarbeidsgruppa gir innspill til prioritering av søknader, mens den regionale styringsgruppa tildeler midlene.

9.1. ØKONOMI OG KOSTNADER

Kostnader og finansiering av tiltak de neste fem år er presentert i tabellene på de neste to sider. Kostnadene er delt inn i planleggingstiltak, tiltak knyttet til istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner, tiltak til biologisk mangfold og landskapskjøtsel, andre tiltak, registrering av biologisk mangfold og formidlingstiltak. Vi har valgt å slå sammen årene 2016 - 2018 der tallene viser totale kostnader pr tiltaksgruppe for hvert av årene. En detaljert prioritering av tiltak mer enn 3 år fram i tid vil måtte avklares og konkretiseres etterhvert, og er avhengig av resultater for de tiltak som gjennomføres i 2014 - 2015. Hvert år utarbeides handlingsplaner og budsjett med beskrivelse av tiltak for påfølgende år.

Tiltakene finansieres i startfasen i hovedsak av midler fra ordningen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og SMIL-midler. Porsanger kommune har fått ekstra tildeling gjennom SMIL-ordningen til tiltak øremerket Utvalgt kulturlandskap. Aktiviteten har vært betydelig økende, og en kan regne med ekstra midler til området så fremt denne ordningen opprettholdes.

Utover i planperioden vil også andre finansieringsordninger som ikke er direkte rettet mot Utvalgt kulturlandskap stå for en økende del av finansieringen. Disse ulike tilskuddsordningene er kort beskrevet bak i dette kapittel.

Kostnader

Tiltak		2014	2015	2016 – 2018 (hvert år)
Planlegging	Forvaltningsplaner		80 000	200 000
	Skjøtselsplaner	25 000	120 000	
	Tilstandsrapport bygg	35 000	20 000	
	Registrering kulturminner		75 000	
	Annen kartlegging	45 000	50 000	
	Møter, styringsgruppe	35 000	30 000	
	Koordinator	20 000	80 000	
Kultur- minner Istandsetting og vedlikehold	Automatisk freda kulturminner	27 440	70 000	350 000
	Bygninger		250 000	
	Nyere kulturminner	50 000	50 000	
	Krigsminner			
Biologisk mangfold og landskaps- skjøtsel	Rydding og beite tiltak	98 100	50 000	450 000
	Avtaler UKL	130 000	150 000	
	Skjøtsel slåttemark SMIL	75 560	20 000	
	Slåttemark Goarahat	11 800	15 000	
	Andre tiltak SMIL	197 000	230 000	
Andre tiltak	Næringsutviklingstiltak		60 000	600 000
	Landbruksplan - rekruttering		50 000	

	Turstier og veier	138 040	100 000	
	Ryddeaksjoner, avfallsinnsamling m.v.	64 620	50 000	
	Investeringer i driftsbygninger		50 000	
	Maskiner og utstyr		50 000	
	Lokale kurs/kompetanse		20 000	
	Tilrettelegging ferdsel/parkering		100 000	
Dokumentasjon	Prøveflater/registrering i marka		20 000	30 000
Formidling	Skilting/profilering		75 000	200 000
		14 500	50 000	
	Slåttedager/fagdager, kulturminnetur, lokale arr. o.l	15 000 15 200		
	Erfaringsformidling til/fra andre UKL-områder		20 000	
	Brosjyrer/bøker, Nettsider	15 000	30 000	
	Formidlingsprosjekt	75 000		
	Fotodokumentasjon		20 000	
Totalsum kroner		1 062 260	1 985 000	1 830 000

Finansiering

Finansieringsordning	2014	2015	2016 - 2018 årlig beløp
Midler Landbruksdirektoratet UKL	762 260	765 000	500 000
SMIL	300 000	250 000	200 000
Bark og Berg – midler FFK		120 000	120 000
Bark og Berg – midler Sametinget		120 000	120 000
Klima- og miljøtiltak		120 000	30 000
BU - midler		60 000	60 000

Sametinget		100 000	100 000
Friluftslivsmidler FFK		75 000	50 000
Grønne – midler FeFo		75 000	50 000
Riksantikvaren - FFK		250 000	250 000
Norsk kulturminnefond		250 000	250 000
Innovasjon Norge		50 000	100 000
Totalsum kroner	1 062 260	1 985 000	1 830 000

10. TILSKUDDSORDNINGER

10.1. Spesielle miljøtiltak i jordbruket” (SMIL)

Ordnningen ble innført i 2004 og er rettet mot restaurering og skjøtsel av jordbrukets kulturlandskap. Midlene gis til planlegging og tilrettelegging, kulturlandskap og til tiltak som reduserer forurensingen. Kommunene er vedtaksmyndighet i disse sakene, som får tildelt et årlig beløp fra Fylkesmannen i Finnmark. I tiltaksstrategi for SMIL-midlene for perioden 2014 - 2017 har kommunen fastsatt overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Tiltaksstrategien ligger på kommunens hjemmeside. Fra 2015 endres kravet slik at det er kun søkere som er berettiget produksjonstilskudd som kan søke SMIL-midler.

Søknadsfrist: 15. mai hvert år, med ny frist 15. september dersom det er midler igjen.

10.2. Tilskudd for skjøtsel av slåttemark som utvalgt naturtype

Gjennom Miljøverndepartementets tilskuddsordninger kan det søkes om midler til tiltak og aktiv skjøtsel for å ta vare på den utvalgte naturtypen slåttemark. Utvalgte naturtyper fastsettes gjennom forskrift vedtatt av Kongen i statsråd. Målet med tilskuddsordningen er å bidra til gjennomføring av tiltak og aktiv skjøtsel for å ta vare på utvalgte naturtyper og arts mangfoldet som kjennetegner den enkelte naturtype.

Målgruppen er grunneiere, lag og foreninger på lokalt og regionalt nivå. I tillegg kan privatpersoner, landsdekkende organisasjoner, kommuner og institusjoner (f. eks. museer, universiteter, landbruksforetak, institusjoner innen forskning,) søke om tilskudd. Det er mulig å søke tilskuddsmidler for naturtypen slåttemark som i Naturbase er klassifisert som «svært viktig» (A) eller «viktig» (B). I 2014 ble det gitt midler til utarbeiding av skjøtelsesplan for slåttemarka i Indre Sandvik.

Søknadsfrist: 15. januar hvert år

10.3. Regionale miljøtilskudd

Regionalt miljøprogram (RMP) ble innført i 2005. Gjennom RMP er det ulike regionale tilskuddsordninger. Midlene kommer fra jordbruksavtalen.

Regionale miljøtilskudd er årlige tilskudd, og er i stor grad en kompensasjon for å drive jorda på en måte som kan være urasjonell, mer kostnadskrevende og gi dårligere avlinger. Men gevinsten er på miljøsidan, med for eksempel opprettholdelse av et variert landskapsbilde. Alle gårdbrukere som søker produksjonstilskudd, kan søke innenfor denne ordningen. Gårdbrukere innenfor "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket" kan søke på lik linje med alle andre. Derimot ligger det ikke i kortene at de skal forfordes. I så fall må gjeldende praksis endres etter diskusjoner med bl.a. faglagene innen jordbruket og kommunene.

Søknadsfrist: 1. oktober tilskudd 2014

10.4. Klima- og miljøtilskudd

Klima- og miljøprogrammet skal gjennom utredninger og informasjonstiltak bidra til å oppnå landbrukspolitikken målsettinger på klima- og miljøområdet. Økt kunnskap om utfordringer og tiltak, effektive virkemidler for næringsutøvere, god kunnskapsoverføring fra forskning til praktisk jordbruk og oppdatert rådgiving overfor næringsutøvere er sentrale elementer. Det er også av stor betydning å synliggjøre jordbrukets miljøinnsats og produksjon av miljøgoder. Ny kunnskap i prosjektene skal raskt kunne implementeres i praktisk jordbruk.

Naturmangfold og kulturminner i kulturlandskapet er ett av fire tema som kommer inn under ordningen. Det kan gis midler til tiltak for å ivareta biologisk mangfold, skjøtsel og ivaretagelse av jordbrukets kulturminner og kulturmiljøer.

Målgruppen for ordningen kan være; landbruksforetak eller andre bedrifter, fag- eller næringsorganisasjoner, kompetansebedrifter, utrednings- og forskningsmiljøer.

Søknadsfrist har vært hele året.

10.5. “Grønne midler”

Støtteordningen ”grønne midler” har eksistert siden 2007. Formålet er å stimulere til økt friluftsliv i Finnmark, med vekt på daglig og familievennlig friluftsliv. Fram til og med år 2011 har FeFo delt ut over fem millioner. I 2010 og 2011 ble det tildelt til sammen 3 millioner kroner.

Det er mulig å søke slike midler til merking av turstier, turkart, turmarsjer, kurs og opplæring innenfor jakt og friluftsliv. Søkere kan være frivillige lag og foreninger, velforeninger, bygdelag mv.

Søknadsfrist: 15. februar

10.6. Sametinget

Sametinget har flere ulike tilskuddsordninger som kan søkes. Sametinget har blant annet midler til forskjellige kulturtiltak, samt til primærnæringer og næringsutvikling. Sametinget har også egne midler til kulturminnevern som kan søkes av foretak, institusjoner og organisasjoner registrert i enhetsregisteret. Eiere av verneverdige samiske bygninger kan også søke, fortrinnsvis i samarbeid med offentlige eller private aktører.

Når det gjelder kulturminnevern spesielt er målet med å gi tilskudd å styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner. Sametinget kan eksempelvis gi støtte til registrering, til skjøtelsplan og skjøtsel av kulturminner, til bygningsvernprosjekter og til prosjekter som er en del av Riksantikvarens verdiskapningsprogram.

Utfyllende informasjon om tilskuddsordninger finnes på Sametingets hjemmeside.

Søknadsfrist for tilskudd kulturminner i 2015 er 1. februar. Datoen kan variere fra år til år og annonseres på [Sametingets hjemmeside](#). Andre ordninger har løpende søknadsfrist.

10.7. Midler til fredede bygg- og anlegg

Midlene kommer fra Riksantikvaren og fylkeskommunene fordeler tilskuddene til freda kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturmiljø.

Freda hus, anlegg og kulturmiljø

Tiltak som stanser ytterligere forfall

Midlertidig sikring av freda bygninger i forfall

Tiltak som sikrer bygninger og anlegg det finnes få av.

Tiltak som sikrer kulturminner og kulturmiljø som det finnes få av.

Prosjekt som bidrar til utvikling, samordning eller samspill og har overføringsverdi vil bli prioritert.

[Les mer](#)

Søknadsfrist: 20. november 2014 for tiltak 2015

10.8. BARK - Bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø gir tilskudd til skilting og tilrettelegging av kulturminner.

Initierende skjøtels- og sikringstiltak der det foreligger dokumenterte behov.

Omfattende eller krevende regelmessig skjøtsel/vedlikehold.

Ny tilrettelegging eller oppgradering av eldre tilrettelegging til nivå som tilfredsstillers dagens krav til sikring, formidling og universell utforming.

Forprosjektering av større tilretteleggingsprosjekter.

Andre formidlingstiltak. [Les mer](#)

Søknadsfrist: 10. januar.

10.9. Tilskudd til friluftstiltak

Midlene skal nyttes til arbeid med konkrete tiltak for å fremme friluftsliv. Målgruppe for tilskuddet er barn, unge, grupper med nedsatt funksjonsevne og minoriteter i Norge. Ordningen skal stimulere til å bruke friluftsliv som utgangspunkt for gode helsevaner og miljøholdninger. [Les mer](#)

Søknadsfrist: 15. januar

10.10. Norsk kulturminnefond

Norsk kulturminnefond utlyser hvert år tilskudd til sikring av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer. Det skal søkes på eget skjema. [Les mer](#)

Søknadsfristen er 1. november.

10.11. Stiftelsen UNI

Stiftelsen UNI er en stiftelse med ideelt formål å fremme allmenntilgitt virksomhet innen skade- og miljøvern, for derved å bidra til en trygg utvikling i det norske samfunn. Stiftelsens bidrag skal i første rekke være økonomisk støtte til prosjekter og påskjønnelse til institusjoner og enkeltpersoner. Mer om utforming av søknad etc. finner du på stiftelsens nettsider. [Les mer](#)

Søknadsfrist –søknader behandles fortløpende i forhold til fastsatte styremøter, vanligvis 6 ganger i året.

10.12. Lån i Husbanken

Husbanken kan gi utbedringslån til bolighus med antikvarisk verdi. Det må foreligge en faglig vurdering av denne verdi og en uttalelse som godtgjør at utbedringstiltakene ikke vil forringe den i vesentlig grad. En slik vurdering og uttalelse kan gis av Finnmark fylkeskommune Om alle lånevilkår forøvrig vises til Husbanken. [Les mer](#)

10.13. Ta et tak

Ta et tak» 2014-15 retter seg mot VÅNINGSHUS OG DRIFTSBYGNINGER.

Dette kan være verneverdig bebyggelse i byer og tettsteder eller bolighus i tilknytning til landbruk, fiske, reindrift eller jakt. Bygningen må anses å ha kulturhistorisk verdi, og det er en fordel med uttalelse fra antikvarisk myndighet eller registrering i SEFRAK.

Det gis støtte til:

1. Tradisjonelt tilskudd til «skadeforebyggende tiltak». Les mer om kriterier her (pdf)
2. Som en reaksjon på blant annet brannen i Lærdal i januar 2014 ønsker vi også å tilby brannforebyggende tiltak i form av tilskudd til «kontroll av elektrisk anlegg».

Både privatpersoner, lag, foreninger, byggfagklasser og organisasjoner kan søke på tilskudd fra aksjonen. [les mer](#)

Søknadsfrist 1. februar 2015.

10.14. Rydd et kulturminne

Rydde, tilgjengeliggjøre, skilte eller på annen måte vedlikeholde kulturminner eller kulturmiljø i sitt nærområde. Prosjekt kan f.eks omfatte rydding av gamle veifar, minnesmerker, en gravhaug, gjengrodd innmark/beite, gamle hustufter, forfalne bygninger eller et teknisk anlegg. Et prosjekt kan knyttes opp tverrfaglig og gir elevene en unik mulighet til å bli bedre kjent med sin lokalhistorie. [Les mer](#)

Lyses ikke ut hvert år

10.15. Tilskudd til utrednings- og tilretteleggingstiltak (BU-midler)

Formålet med ordninga er å legge til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt. Det kan søkes midler spesielt til forprosjekter og samarbeidsprosjekter. Personer, lag/foreninger, kompetansemiljøer og kommuner etc. med tilknytning til landbruk kan søke slike midler.

10.16. Innovasjon Norge - investeringer og bedriftsutvikling (BU-midler)

Innovasjon Norge kan gi midler til prosjekter som dreier seg om utbygging, modernisering, omstilling, utvikling eller nyetablering. Eksempler på tiltak som støttes kan være forskning og utvikling, tekniske forstudier, opplæring, konsulentbistand og messedeltakelse. Det gis også finansiering til investeringer i bygg, maskiner og utstyr.

10.17. Innovasjon Norge - etablerertilskudd

Etablerertilskudd er et tilbud som gis gründerbedrifter med en forretningsidé som representerer noe vesentlig nytt i markedet. Tilskuddet skal bidra til gjennomføring av nødvendige tiltak i en tidlig oppstartsfasen. Det gis blant annet til å teste ut både forretningsidé og løsninger gjennom markedsundersøkelser.

11. NÆRINGSUTVIKLING

Spesielt verdifulle kulturlandskap utgjør en viktig ressurs for både nasjonal, regional og lokal næringsutvikling og da spesielt innenfor landskapsbasert reiseliv. Gjennom økt verdiskaping ønsker en å gjøre områdets ressurser tilgjengelig for allmennheten. Det kan være verdiskaping i form av videreføring og/eller salg av råvarer fra gården eksempelvis fra gårdsbutikk/kafe, gårdsysteri eller andre aktiviteter/ opplevelser knyttet til området.

Betegnelsen «utvalgt kulturlandskap i jordbruket» vil kunne brukes som varemerke i forbindelse med lokalprodusert mat, håndverksprodukter, turisme, opplevelsesaktivitet etc. Betegnelsen vil også kunne brukes aktivt i markedsføring lokalt og regionalt, eksempelvis i forhold til turisme, rekreasjon. I dagens og fremtidens samfunn

Området innehar verdier i form av kultur, tradisjon, historie, opplevelse og landskap som for mange i dag og ikke mist fremover i tid vil bli sett på som verdifulle. Betegnelsen gir mulighet for eksisterende og fremtidig næringsvirksomhet å oppnå økt verdiskaping.

12. LOVVERK OG STATUS

12.1. Plan- og bygningsloven

Planlegging er å legge til rette for at samfunnet utvikler seg slik vi ønsker det. Det gjelder i forhold til hvor vi skal bo, arbeide og bruke fritiden. Det handler og om å legge til rette for nye muligheter, samtidig som vi skal ivareta naturmangfoldet, kulturmiljøet, jordbruksareal, natur- og friluftsområder for fremtidige generasjoner. Det betyr at vi må se ulike interesser i sammenheng for å sikre en bærekraftig utvikling for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner.

Plan- og bygningsloven er ved siden av budsjettet det viktigste redskapet for kommunen til å bestemme hvordan lokalsamfunnet skal se ut i fremtiden. Kommunen skal etter plan- og bygningsloven § 11-1 ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen er et overordna styringsdokument og skal gi rammer for utviklingen av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressursene. I kommuneplanen skal det fremgå status, og hvilke bestemmelser som skal gjelde for Goarahat og Sandvikhalvøya som det utvalgte kulturlandskapsområdet i jordbruket i Finnmark. Dette må sees i sammenheng med både kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser. Det er kommunestyret som det øverste folkevalgte organet som bestemmer innholdet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

12.2. Områdets status i kommuneplanen

I kommuneplanens arealdel, vedtatt i 2000, ligger det utvalgte kulturlandskapsområdet i et område som er regulert med arealformål LNF (Landbruk, natur- og friluftsområde), bortsett fra i Kolvik. I Kolvik er arealformålet regulert til LNF-fritidsbebyggelse med 5 hytter. Trollholmsund og Trollholmen er regulert til LNF-områder hvor naturvern er dominerende.

Etter plan- og bygningsloven skal LNF(Rein)- områder nyttes for areal som skal brukes, eller sikres til landbruksproduksjon. Det vil si jordbruk, skogbruk og reindrift og/eller arealer som skal bli liggende som naturområder, samt naturområder med spesiell betydning for friluftslivet. Arealene skal i hovedsak være ubebygde. Oppføring av bygninger skal skje kun i tilknytning til landbruk, reindrift og friluftsliv. Men loven åpner også for spredt utbygging av enkeltboliger, fritidshus og annen spredt næringsvirksomhet. Dette skal i så fall konkret angis i form av omfang, lokalisering og formål i den enkelte plan. Bakgrunnen for å benytte LNF-fritidsbebyggelse er å legge til rette for tiltak, for å unngå dispensasjoner fra planen. Gjennom enkeltsaksbehandling kan det altså tillates spredt utbygging. I praksis betyr dette at den detaljerte vurderingen av konkrete byggesaker må skje ut fra lokaliseringskriteriene gitt i den konkrete planen og i forhold til sektorlovgivning (eksempelvis landbruk, naturvern, landskap, kulturvern, veg, vann og avløp). Et avslag på en slik søknad må være knyttet til disse forholdene.

Det er innenfor kommunens selvstyret å avgjøre hvilke bestemmelser og arealformål området skal ha i kommuneplanen. Forvaltningsplanen kan brukes som et verktøy i arbeidet med kommuneplanen.

12.3. Kulturminneloven

Alle kulturminner eldre enn 1537, samt samiske kulturminner og skipsfunn eldre enn 100 år er automatisk fredet jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven). Det samme gjelder også løsfunn av ting fra før 1537, mynter fra før 1650 samt samiske gjenstander eldre enn 100 år. Dersom det under bygge- og anleggsarbeid i marken kommer fram gjenstander eller andre spor som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Finnmark fylkeskommune omgående, jf. kulturminneloven § 8 annet ledd. Automatisk fredete kulturminner er også vernet selv om de ikke er registrert av kulturminneforvaltningen. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme et automatisk fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kulturminneloven §§ 3 og 6.

En tiltakshaver kan søke om særskilt tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminneloven § 8 første ledd. En slik dispensasjonssøknad sendes Sametinget og Finnmark fylkeskommune, men det endelige vedtak fattes av Riksantikvaren. Skulle departementet gi tillatelse til inngrepet kan det stilles vilkår om særskilt granskning av de automatisk fredete kulturminnene. Jf. kulturminneloven § 10 bæres utgifter til slik granskning av tiltakshaveren. Når særlige grunner foreligger, kan departementet fastsette at utgiftene helt eller delvis skal dekkes av staten.

12.4. Forankring i andre planer

For å nå fremtidige mål for området er kunnskap om regelverk og tverrsektorielt samarbeid nødvendig for å styre fremtidige vedtak. Gjennom kunnskap og samordning vil en kunne forankre Goarahat og Sandvikhalvøya som utvalgt kulturlandskapsområde lokalt, regionalt og nasjonalt.

Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren skriver i rapporten «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket» (SLF, 2007) at fylket bør få Utvalgt kulturlandskap i jordbruket forankret i planer og hvor forvaltningen av disse kan inngå i partnerskap med flere aktører. Dette kan gjøres gjennom regionale planer, kommuneplaner, reguleringsplaner, sektorvise handlingsplaner, strategier etc. I dag er «Utvalgt kulturlandskap i jordbruket» forankret i «Miljøprogram for landbruket i Finnmark 2013 – 2016. Miljøprogrammet finner du på Fylkesmannen i Finnmark sin hjemmeside www.fylkesmanne.no/finnmark.

KILDER

Alm, T., Alsos, I. G., Bråthen, K. A., Karlsen, S. R., Nilsen, L., Sommersel, G.-A., og Øiesvold, S. 1994.

Botaniske undersøkelser av kulturlandskap i Finnmark. 2. Lokalitetsbeskrivelser for Vest-Finnmark. Tromsø.

Alm, T. 1996 *Goarahat - særpreget kulturlandskap på dolomitt.* Ottar nr. 209 (1-1996).

Andersen, S. og Persen, Sigvald. Fávllis, UiT Romssa, Sjøsamisk kompetansesenter 2011. *Den gang var det jo rikelig med fisk. Lokal kunnskap fra Porsanger og andre fjorder.*

Billefjord skole *Livet før og nå langs vestsiden av Porsangerfjorden,* Porsanger.

Birkely, H. 1993 *Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Befaringsrapport.* Rapport til Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernavdelingen. 6s.

Birkely, H. 2005. *Befaringsrapport fra prosjektet "Kulturmuittut historjån, ávkin ja identitehtan".* Upublisert arkivrapport, Sjøsamisk kompetansesenter, Billávuotna/Indre Billefjord.

Birkely, H. 2013. *Innledende presentasjon av Goarahat og Sandvikhaløva kulturlandskapsområde..* Upublisert arkivrapport, Sjøsamisk kompetansesenter, Billávuotna/Indre Billefjord.

Den Norske Stats Husbank, Troms Fylkeskommune og Finnmark Fylkeskommune 2000. *Gjenreist og særpreget.*

Direktoratet for miljøforvaltning, Riksantikvaren, Statens Landbruksforvaltning 2008. *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket – oppdrag,* Oslo.

Direktoratet for miljøforvaltning, Riksantikvaren, Statens Landbruksforvaltning 2007. *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket,* Oslo.

Eidissen, B., Høiland, K., Pedersen, A. *Botaniske Undersøkelse på Dolomitt i Porsangerfjord-området,* Finnmark, august 1975. Bot.nr. 129.

Fylkesmannen i Finnmark, landbruksavdelingen 2003. *Hus med særpreg på artsrik kulturmark. Spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap(STILK) og områdetiltak.* Vadsø

Gamst, T. 1984. *Finnmark under hakekorset «Festung Finnmark»,* Arendal

Garder, G. og Flynn, K.M. et al. Miljøfaglig utredning AS 2011. *Biologisk mangfold i Porsanger kommune.* Rapport 2011:36, Porsanger

Haagensrund, H. *Finnmarksmat. Kosthold og matkultur i Finnmark gjennom tidene.*

Hansen, E.R. 1986. *Porsanger bygdebok. Bind 1.*

Hansen, L.I. og Olsen, B. 2004. *Samenes historie fram til 1750.* Cappelen.

Fjørtoft, J. E. *Tyske kystfort i Norge*, Agder Presse AS. Arendal

Jordal, J. B. og Bratli, H.. Norsk institutt for naturforskning 2012. *Beitemarksopp og supplerende naturtypekartlegging i kulturlandskapet i Finnmark og Troms 2011*. Rapport nr. 3-2012.

Knag, N. 1694. Matricul oc Beschrifuelse ofuer Findmarken Anno 1694. I: M. Brock Utne & O. Solberg (1938): *Finnmark omkring 1700*. Nordnorske Samlinger I, Etnografisk Museum, Oslo.

Landbruks- og matdepartementet 2005. *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*. (St. meld. 21, 2004-2005). Oslo

Leem, K. 1767 (1956). *Beskrivelse over Finnmarkens Lapper*. Oslo.

Kulturminneloven (1978). Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging *Vegetasjon og beite i beiteområda Kolvik og omegn og Oldereidneset*. NIJOS rapport 02/05.

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging 2005. *Vegetasjon og beite i beiteområda Kolvik og omegn og Oldeereidneset*. NIJOS rapport 02/05.

Miljødirektoratet 2009. *Handlingsplan for slåttemark*. DN-rapport 2009-6.Trondheim.

Miljødirektoratet 2011. *Veileder til forskrift om utvalgte naturtyper*. Håndbok 31-2011.

Miljødirektoratet 2011. *Handlingsplan for kalksjøer*. DN-rapport 6-2011.

Norsted, T. 2006. *Hellemaleriene på Indre og Gálggošnjárga /Gálggošluokta/Ytre Sandviki Billávuotna/Indre Billefjord, Porsanger kommune. Beskrivelse, evaluering og forslag om bevaringstiltak*. Upublisert arkivrapport, NIKU.

Olsen, B. 1994. *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Universitetsforlaget, Oslo.

Paulsen, A., Mikkelsen A. 1995 *Leavdnjavuotna/Porsangerfjorden Er arktisk oase. The Porsanger Fjord-An Arctic Oasis*.Forlaget de tre ans. Lakselv

Pettersen, A. 1994 *Småfolk og drivkrefter. Bygdebok for Porsanger, 2. bind*.

Pettersen, A. 2008. *Fortiet fortid. Tragedien Norge aldri forsto*. Ottar.

Pettersen, A. *Telefonsamtale*

- Rekdal, Y. 2001. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (2001) *Husdyrbeite i beite i fjellet. Vegetasjonstyper og beiteverdi*. NIJOS rapport 07/01.
- Schanche, A. 2000. *Graver i ur og berg. Samisk gravskikk og religion fra forhistorisk til nyere tid*. Davvi Girji OS, Karasjok.
- Schanche, K. 2004. Kan bergmalerier være samiske? Noen refleksjoner på bakgrunn av funn av bergmalerier i Cuoppogieddi/Indre Sandvik , Porsanger. I: M.Krog og K.Schanche (red.) *Samisk forhistorie. Rapport fra konferanse i Lakselv 5.-6.september 2002*. Várjjat Sámi Musea Čállosat – Varanger Samiske Museums skrifter.
- Sommersel, G., Arnesen, G. og Kristiansen, G.. Ecofact (2012) *Kartlegging av naturtyper, Porsanger kommune, Finnmark fylke*. Ecofact rapport 256.
- Strann, K. B., Bjerke, J.W., Frivoll, V. & Johnsen, T. V. 2006. *Verdifulle naturtyper i Porsanger kommune - NINA Rapport 207*.
- Rekdal, Y., Bjørklund, P.K. *Vegetasjon og beite i beiteområda Kolvik og omegn og Oldereidnesset*. Rapport nr 2/05, Nijos. Ås.
- Thomassen, Ole A. 1999. *Lappenes forhold, Samisk språksenter*. Kåfjord.
- Universitetet i Tromsø, Institutt for museumsvirksomhet. *TROMURA naturvitenskap nr. 76.Tromsø*.

13. VEDLEGG

1. Vedlegg 1 Naturtyper

Tabellen under viser 30 naturtype-lokaliteter som er registrert i området.

	Naturtype	Sted	daa	Spesielle verdier	Bruk/ Tiltak	Verdi	Id. nr. Naturbase.no
1	Beiteskog - NT	Gálgošluokta /Ytre Sandvik	4	Holdt i hevd og naturtypen regnes som noe truet (VU). Lokaliteten har få arter i feltsjiktet.	Beiting Rydding av nytt oppslag	Lokalt viktig	Ikke lagt inn
2	Slåttemark - EN	Gálgošluokta/ Ytre Sandvik Hovedenga	20	Slåtteeing regnes som sterkt truet(EN) og rødlista i naturtyper. Dominerende grasart sølvbunke også en del urter. Enga er noe gjengrodd.	Slås med lett utstyr. Fjerning av sølvbunke tuer	Viktig	Ikke lagt inn
3	Slåttemark - EN	Cuoppogieddi/ I ndre Sandvik	38	Slåtteeing regnes som sterkt truet(EN) og rødlista i naturtyper. Engen domineres av sølvbunke som reduserer verdien.	Beites i dag, inngjerdet og slått anbefales	Lokalt viktig	Ikke lagt inn
4	Naturbeitemark - VU	Goarahat	43	Området er relativt artsrikt, flere krevende arter. En veg,type klassifisert som sårbar(VU) og den andre i rødlistekategorien datamangel (DD).	Intensiv beiting. En del av området inngjerdet og slås som slåttemark	Viktig	Ikke lagt inn
5	Naturbeitemark - VU	Sarvvesvuotna /Kolvik	67	Stort område med kalkrike miljø, flere kravfulle og rødlistede arter Flekkemure/sauesvingeleng(G8).	Beiting, rydde småskog i øvre deler	Svært viktig	BN00082982
6	Naturbeitemark - VU	Sarvvesvuotna /Kolvik øst	5,9	Flere kravfulle arter, flere rødlistearter, Flekkemure/sauesvingeleng.	Beiting, unngå andre inngrep	Viktig/ svært viktig	BN00082940
7	Naturbeitemark - VU	Skadjanjarga vest	4,4	Flere kravfulle arter, flere rødlistearter, Flekkemure/sauesvingeleng(G8).	beiting	Viktig	BN00082926
8	Naturbeitemark - VU	Skadjanjarga	151	Flere kravfulle arter, flere rødlistearter Rødsvingel/finnmarksnökbleblom(rødlistebetegnelse U5f) Noe Flekkemure/sauesvingeleng.	Beiting unngå andre inngrep	Sværtviktig	BN00082937
9	Naturbeitemark - VU	Raigebakti vest	163	Ganske artsrik, flere kravfulle arter, flere rødlistearter, Flekkemure/sauesvingeleng, Reinrose-gras(R3).	Beiting, unngå andre inngrep	Svært viktig	BN00082939
10	Naturbeitemark - VU	Orkkanluokta/ Anopset nordøst	151	Stor og intakt lokalitet med artsrike berg og engsamfunn på dolomitt. Ganske artsrik, flere kravfulle arter, flere sjeldne rødlistearter, Flekkemure/sauesvingeleng, Rikt utf/Rikt strandberg (X1b), Reinrose-gras-lavrabb(R3), Baserik utf (F2c).	Beiting, Unngå kjøring, skånsom rydding av bjørkekratt i kantsonen	Svært viktig	BN00082944
11	Naturbeitemark - VU	Orkkanluokta/ Anopset sør	120	Stor og nokså variert lokalitet med innslag av flere kravfulle arter, noen rødlistearter.	Beiting, unngå kjøring, skånsom rydding av bjørkekratt i kantsonen	Viktig	BN00083006

12	Kystlynghei - EN Tørr lynghei	Raigebakti øst	395	Åpne berg og rasmark med lyngrike heier eller reinrosehei, flere sjeldne og rødlistede arter som krypsiv aks, marinøkkel og brudespore.	Ekstensiv beiting, fysiske inngrep bør unngås	Svært viktig	BN00082938
13	Rikt strandberg	Goarahat sør	43	Liten men artsrik lokalitet. Flere rødlistearter (krypsivaks, brudespore, marinøkkel, silkenelik, smalnøkkelblom. Del av helhetlig landskap.	Rydding kratt, godt beitetrykk. Intensiv tilretteleg. frarådes	Svært viktig	BN00082953
14	Rikt strandberg	Innerbukta sør	55	Ganske artsrik med flere av de kravfulle artene (krypsivaks, smalnøkkelblom., brudespore, marinøkkel, og silkenelik)	Ekstensivtbeiet anbefales	Svært viktig	BN00082954
15	Strandeng - NT og strandsump	Trollholmsund	53	Del av et helhetlig landskap /kalkbelte Verdifulle arter.	Ekstensivtbeiet Unngå ytterligere fysiske inngrep	Svært viktig	BN00082956
16	Kalksjø - EN Kalkrik tjønnakssjø	Sarvvesjávri vest	47	Få kravfulle arter reg. men en intakt kalksjø på nordgrensen for naturtypen.	Bevares best som urørt, forurensing unngås	Viktig	BN00083010
17	Kalksjø - - EN Kalkrik tjønnakssjø	Stuorrahohka vest	33	Enkelte kravfulle myrplanter. Rester av torvuttak på sørsida.	Bevares best om urørt	Viktig	BN00082980
18	Kalksjø - EN Kalkrik tjønnakssjø	Milletjávri	68	Enkelte kravfulle myrplanter som breiull.	Bevares best om urørt	Viktig	BN00082979
19	Kalksjø - EN Kalkrik tjønnakssjø	Suovdevárri sør	17	Hekkeplass for våtmarksfugler, inkl. horndykker. Få kravfulle arter registrert intakt kalksjø på nordgrensen for naturtypen.	Bevares best om urørt, forurensing unngås	Viktig	BN00083014
20	Kalksjø - EN Kalkrik tjønnakssjø	Suovdevárri midtre	12	Rikmyrsarter som agnorstar og gulstarr reg. Hekkeplass for våtmarksfugler. Få kravfulle arter registrert intakt kalksjø på nordgrensen for naturtypen.	Bevares best om urørt, forurensing unngås	Viktig	BN00083013
21	Kalksjø - EN Kalkrik tjønnakssjø	Suovdevárri nord	35	Få kravfulle arter registrert intakt kalksjø på nordgrensen for naturtypen.	Bevares best om urørt, forurensing unngås	Viktig	BN00083012
22	Rik kulturlandskaps sjø	Ballojávri	91	God lokalitet for våtmarksfugler inkl. horndykker, Kalkrik tjønnaks-utf/rik langskuddveg (rødlistebetegnelse P1b). Mest int. artsfunn broddtjønna (NT).	Unngå fysiske inngrep og forurensing	Viktig	BN00082930
23	Rikmyr - EN	Sarvvesvuotna /Kolvik vatnet nordvest	14	Kravfulle og ganske sjeldne arter som Breiull.	Bevares best om urørt	Viktig	BN00082952
24	Rikmyr - EN	Ballojávri øst	92	Kravfulle og rødlistearter som Brudespore, Gulull.	Unngå næ.ilsig Bevares best om urørt	Viktig	BN00082927

25	Rikmyr - EN	Hansrud sørøst	71	Lite påvirket. Lok. Er liten. Ikke spesielt velutviklet eller med viktige arter.	Bevares best om urørt	Lokalt viktig	BN00082978
26	Rikmyr - EN	Fiervjavri sør	3,9	Liten lokalitet, hittil uten funn av spesielt sjeldne eller rødlistede arter.	Bevares best om urørt	Lokalt viktig	BN00082929
27	Kalkrike områder i fjellet Rabbe	Guovzabakti ved Gálggošluokta/ Ytre Sandvik	193	Kalkrik berggrunn kystlynghei og reinrosehei. Velutviklet rabbesamfunn, flere sjeldne og rødlistede arter.	svak beiting Rydding bjørk i kantsoner	Viktig	BN00083001
28	Kalkrike områder i fjellet Bergknaus og rasmark	Orkkanluokta/ Anopset nord	659	Flere kravfulle arter, flere rødlistearter bl. a gulull og brudespore.	Noe sterkere beiting, rydding av bjørk i kantsoner Kjøring bør unngås	Svært viktig	BN00082945
29	Sørvendte berg og rasmarker	Goarahat øst	98	Middels arter artsrik med flere sjeldne og rødlistede arter Reinrose-gras-lavrabb(R3).	Ekstensiv beiting	Svært viktig	BN00083007

2. Vedlegg 2 Karplanter og moser

Norsk navn	Lokalitet	Rødlistekategori
Krypsivaks	Kolvik , Skadjanjarga, Raigebakti, Orkkanluokta/Anopset, Innerbukta	sårbar
Slåtterødspore	Kolvik vest	sårbar
Storkamagmose	Russenenes	sårbar
Polarplanmose	Kistrand	sårbar
Broddtjønnaks	Ballojavri	nær truet
Finmarksnökleblom	Kolvik , Raigebakti	nær truet
Gulull	Orkkanluokta/Anopset nord	nær truet
Hengepiggrø	Jánánsuolu/Trollholmen	nær truet
Blodvrangmose	Goarahat sør, Goarahat øst	nær truet
Reinstarr	Guovzabakti v/Ytre Sanvik	nær truet
Rosekarse	Kolvik	nær truet
Agnorstarr		livskraftig
Bergstarr		livskraftig
Bergrublom		livskraftig
Bleiksøte		livskraftig
Blystarr		livskraftig
Blårrapp		livskraftig
Breiull		livskraftig
Brudespore	Kolvik , Skadjanjarga, Raigebakti, Orkkanluokta/Anopset, Innerbukta	livskraftig
Dvergsnelle		livskraftig
Eskimomure		livskraftig
Fjellbakkestjerne		livskraftig
Fjellfrøstjerneblom		livskraftig
Fjellhvitkurle		livskraftig

Fjellkattefot		livskraftig
Fjellkurle		livskraftig
Fjell-lodnebregne		livskraftig
Fjell-lok		livskraftig
Fjellsnelle		livskraftig
Fjellsmelle		livskraftig
Fjellstarr		livskraftig
Fjelltettegras		livskraftig
Fjøresauløk		livskraftig
Flogmure	Raigebakti	livskraftig
Ishavsstarr		livskraftig
Jervrapp		livskraftig
Kalkfiol		livskraftig
Grønnburkne		livskraftig
Grønnkurle		livskraftig
Gulsildre		livskraftig
Gulstarr		livskraftig
Gullmose		livskraftig
Hodestarr		livskraftig
Hårstarr		livskraftig
Lapprose		livskraftig
Lappøyentrøst		livskraftig
Linmjølke		livskraftig
Lodnerublom		livskraftig
Marinøkkel	Kolvik , Skadjanjarga, Orkkanluokta/Anopset, Innerbukta	livskraftig
Myrtevier		livskraftig

Myrsauløk		livskraftig
Nøkketjønnaks		livskraftig
Piperensermose		livskraftig
Pølstarr		livskraftig
Rabbestarr		livskraftig
Rabbetust		livskraftig
Reinrose		livskraftig
Rusttjønnaks		livskraftig
Rødflangre		livskraftig
Rødsildre		livskraftig
Setermjelt		livskraftig
Setersoleie		livskraftig
Silkenelik	Kolvik , Raigebakti, Orkkanluokta/Anopset, Innerbukta	livskraftig
Skredarve		livskraftig
Skredrublom		livskraftig
Smalnøkkkelblom	Kolvik , Skadjanjarga, Orkkanluokta/Anopset, Innerbukta	livskraftig
Smalstarr		livskraftig
Småshivaks		livskraftig
Småtjønnaks		livskraftig
Snømare		livskraftig
Snøsilde		livskraftig
Snøsøte		livskraftig
Svartsrarr		livskraftig
Strengstarr		livskraftig
Taggbregne		livskraftig
Tepperot		livskraftig

Trillingsiv		livskraftig
Trådtjønnaks		livskraftig
Tusenblad		livskraftig

3. Vedlegg 3 Beitemarksopp og andre grasmarktilknyttede sopp

Norsk navn	Lokalitet	Rødliste kategori	Registrert dato
Slåtterødspore	Kolvik vest	sårbar	25.08.2011
Beiterødspore	Kolvik vest, sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011
Blek skjegggriske	Kolvik vest	livskraftig	25.08.2011
Blå ridderhat	Goarahat sør	livskraftig	25.08.2011
Honningvokssopp	Sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011
Kjeglevokssopp	Sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011
Kritt vokssopp	Goarahat sør	livskraftig	25.08.2011
Hygrocybe...	Sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011
Mørk vorterøyksopp	Goarahat nord	livskraftig	25.08.2011
Vanlig lakssopp	Kolvik vest	livskraftig	25.08.2011
Vorterødspore	Kolvik vest	livskraftig	25.08.2011
Vårmunkehatt	Goarahat sør, sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011
Slank flekkskivesopp	Kolvik vest	livskraftig	
Spiss vokssopp	Goarahat nord, sør for Goarahat	livskraftig	25.08.2011

4. Vedlegg 5 fugler

Fugler, jf boka Fugleatlas fra Finnmark, Fylkesmannen i Finnmark		
Bergand	Heilo	Siland
Bjørkefink	Horndykker	Sivspurv
Blåstrupe	Heipiplerke	Sjørorre
Boltit	Jernspurv	Skjære
Brunnakke	Jaktfalk	Snøspurv
Dvergfalk	Kongeørn	Småspove
Dverggås	Kråke	Steinskvett
Enkeltbekkasin	Kvinand	Steinvender
Fiskemåke	Lappspove	Svartand
Fjelljo	Linerle	Svarthvit fluesnapper
Fjellvåk	Lirype	Svartbakk
Fossekall	Låvesvale	Stokkand
Granmeis	Løvsanger	Storlom
Gravand	Måltrost	Storskarv
Gråmåse	Ravn	Storspove
Gråsisik	Ringstrost	Strandsnipe
Gjøk	Rødnebbterne	Sædgås
Grønnstilk	Rødstilk	Tjeld
Grågås	Rødstjert	Tjuvjo
Gråtrost	Rødvingetrost	Toppand
Havelle	Sandlo	Vipe
Havørn	Sangsvane	Ærfugl

5. Vedlegg 6 rødlistearter - sommerfugler

Latinsk navn	Norsk navn	Kategori	Registrert sist
<p>Holoartica puengeler</p> <p>Foto: Leif Aarvik</p>	Flekket bjørnespinner	livskraftig	2012, L. Aarvik
<p>Catastria kistrandella</p> 	Polarsmalmott	Nær truet	2012, R. Christensen
<p>Tinagma dryadis</p> <p>Faktaark artsdatabanken</p>	Viftemøll	Nær truet	2012, L. Aarvik
<p>Sophronia gelidella</p> <p>Foto: G. Palmqvist</p>		Sårbar	2012, L. Aarvik
<p>Erebia polaris</p> <p>Foto: Leif Aarvik</p>	Polarringvinge	Nær truet Kun funnet i Finnmark	2012, J. Engdal
<p>Sialis sibirica</p> 		Sjelden art Kun funnet i øst Finnmark	

6. Vedlegg 7 Arkeologiske kulturminner

ID	Lok.navn	Art	Funksjon	Datering	Vernetype
63617-1	Oallanjárga/ Goarahat	Hustuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63617-2	Oallanjárga/ Goarahat	Hustuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63617-3	Oallanjárga/ Goarahat	Hustuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
134647-1	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
134647-2	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
134647-3	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
134648-1	Oallanjárga/ Goarahat	Heller	Bolig, bosetning	Usikker	Uavklart
134649-1	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
134649-2	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
134650-1	Oallanjárga/ Goarahat	Tuft	Uspesifisert	Usikker	Uavklart
17272-1	Goarahat	Hustufter (pløyd felt)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
59664-1	Goarahat	Fangstgrop	Jakt, fangst	Uviss tid	Automatisk fredet
170745-1	Klubbu/Orkkanluokta/Anopset	Ildsted	Jakt, fangst	Uviss tid	Uavklart
170748-1	Klubbu/Orkkanluokta/Anopset	Røys	Uspesifisert	Steinalder	Automatisk fredet
170748-2	Klubbu/Orkkanluokta/Anopset	Røys	Uspesifisert	Steinalder	Automatisk fredet
63618-1	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-2	Orkkanluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-3	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-4	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-5	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-6	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-7	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-8	Orkkanluokta/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
63618-9	Orkkanluokta/	Grav (pløyd)	Gravminne	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170743-1	Dimbbarnjárga/	Steinkonstruksjon	Utmarksbruk	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
57685-1	Dimbbarnjárga/	Grav	Gravminne	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
57686-1	Dimbbarnjárga/	Grav	Gravminne	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
677878-1	Dimbbarnjárga/	Steinkonstruksjon	Fundament for	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
27319-1	Russedalen	Åpen boplass (pløyd)	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
170738-1	Dimbbarnjárga	Åpen boplass	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
170739-1	Dimbbarnjárga	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
27320-1	Stuorragieddi/	Åpen boplass	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
46853-1	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-2	Stuorragieddi/	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-3	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-4	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-5	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-6	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
46853-7	Stuorragieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
8420-1	Stuorragieddi/	Urgraver	Gravminne	Usikker	Automatisk fredet
8420-2	Stuorragieddi/	Urgrav	Gravminne	Usikker	Automatisk fredet
8420-3	Stuorragieddi/	Urgraver	Gravminne	Usikker	Automatisk fredet
170449-1	Ceavccageađgi/	Offerstein	Hendelse, tro,	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
57649-1	Sarvvesvuotna/Kolvik /	Steingjerde	Landbruk	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170450-1	Márjábáallangeađgi	Steinblokk m navn	Hendelse, tro,	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
47894-1	Stuorragohppi	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170451-1	Ráigebákti	Skyteskjul	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170454-1	Ráigebákti	Berg m sagn	Hendelse, tro,	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170454-2	Ráigebákti	Berg m sagn	Hendelse, tro,	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
46852-1	Goahtebákti	Hule	Bolig, bosetning	Uviss tid	Automatisk fredet
73762-1	Goahtebákti	Åpen boplass	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
170455-1	Dálvesáđji/ Trollholmsund	Gammetuft -	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171897-1	Gearretnjárga/ Trollholmsund	Forsteina stálluer/troll.	Hendelse, tro,	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet

170749-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Grop	Utmarksbruk	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170987-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170989-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Ildsted	Jakt, fangst	Uviss tid	Uavklart
170991-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Ildsted	Jakt, fangst	Uviss tid	Uavklart
170992-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Røys	Utmarksbruk	Uviss tid	Uavklart
171007-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinsetning	Fundament for	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171016-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
171017-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinsetning, lekeplass	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171019-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinsetning	Uspesifisert	Uviss tid	Uavklart
171021-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinsetning	Uspesifisert	Uviss tid	Uavklart
171027-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinsetning	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
171028-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Ildsted	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171029-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinkonstruksjon	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171031-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
171033-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Ildsted	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
171037-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
171038-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Steinring, mulig teltring	Uspesifisert	Uviss tid	Uavklart
171040-1	Jánánsuolu/ Trollhomen	Grop	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170270-1	Milletjávri	Grav	Gravminne	Jernalder -	Automatisk fredet
170270-2	Milletjávri	Grav	Gravminne	Jernalder -	Automatisk fredet
170270-3	Milletjávri	Grav	Gravminne	Jernalder -	Automatisk fredet
170270-4	Milletjávri	Grav	Gravminne	Jernalder -	Automatisk fredet
170270-5	Milletjávri	Steingjerde	Gravminne	Jernalder -	Automatisk fredet
37260-1	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-2	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-3	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-4	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-5	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-6	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-7	Sátnjaluokta	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
37260-8	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
37260-9	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170403-1	Sátnjaluokta	Hellemaleri	Bergkunst	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
170416-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170419-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170421-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170423-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170424-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170431-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170431-2	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170446-1	Sátnjaluokta	Tuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170348-1	Sátnjaluokta	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170347-1	Cuoppogieddi/	Ildsted/ teltboplass	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170247-1	Bákteduohki/	Åpen boplass	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
170250-1	Cuoppogieddi/	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170251-1	Cuoppogieddi/	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170253-1	Cuoppogieddi/	Røys	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170291-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170291-2	Cuoppogieddi/	Steinlegning	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170291-3	Cuoppogieddi/	Steinlegning	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170289-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, jernprod.	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170306-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170310-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, lekeplass	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170315-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, jernprod.	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170318-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, jernprod.	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170319-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, jernprod.	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet

170233-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, skyteskjul	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170234-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170200-1	Cuoppogieddi/	Steinsetning, mulig grav	Gravminne	Usikker	Automatisk fredet
170201-1	Cuoppogieddi/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170202-1	Cuoppogieddi/	Tuft - fundament til sjøbu	Fiske	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170204-1	Cuoppogieddi/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170220-1	Cuoppogieddi/	Gammetuft -	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170221-1	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-2	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-3	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-4	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-5	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-6	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-7	Cuoppogieddi/	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-8	Cuoppogieddi/	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-9	Cuoppogieddi/	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-10	Cuoppogieddi/	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170221-11	Cuoppogieddi/	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170727-1	Ruksesbakti/	Hellemalerier - felt	Bergkunst	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
170729-1	Cuoppogieddi/	Hustufter (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170730-1	Cuoppogieddi/	Hustufter (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170732-1	Ruksesbákti/	Hellemalerier - felt	Bergkunst	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
170733-1	Ruksesbákti/	Hellemalerier - felt	Bergkunst	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
27318-1	Cuoppogieddi/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
27318-2	Cuoppogieddi/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
27318-3	Cuoppogieddi/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
27318-4	Cuoppogieddi/	Hustuft (pløyd)	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170722-1	Fiervajávri/Indre og	Steinring	Uspesifisert	Uviss tid	Uavklart
170723-1	Fiervajávri/ Indre og	Steinring	Uspesifisert	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170724-1	Pierasjávri/ Indre og	Åpen boplass	Bolig, bosetning	Eldre steinalder	Automatisk fredet
63616-1	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-2	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-3	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-4	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-5	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-6	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-7	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-8	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-9	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-10	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-11	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-12	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-13	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-14	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-15	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-16	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-17	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-18	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-19	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-20	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-21	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-22	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-23	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-24	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-25	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-26	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet

63616-27	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-28	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-29	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-30	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-31	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-32	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-33	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-34	Gálggošluokta/	Hustuft	Bolig, bosetning	Steinalder/tidlig	Automatisk fredet
63616-35	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63616-36	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63616-37	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63616-38	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63616-39	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
63616-40	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170692-1	Gálggošluokta/	Gammetuft -	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170695-1	Gálggošluokta/	Gammetuft -	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170696-1	Gálggošluokta/	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
170713-1	Vihhtaluokta/ Gálggošnjárga	Urgrav	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170714-1	Gaskanjárga/ Gálggošnjárga	Urgrav	Gravminne	Førreformatorisk	Automatisk fredet
170715-1	Gaskanjárga/ Gálggošnjárga	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170716-1	Gaskanjárga/ Gálggošnjárga	Ildsted	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
170718-1	Gaskanjárga/ Gálggošnjárga	Gravrøys	Gravminne	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
170720-1	Gaskanjárga/ Gálggošnjárga	Gravrøys	Gravminne	Tidlig metalltid	Automatisk fredet
170721-1	Gálggošluokta/	Skyteskjul	Jakt, fangst	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
18288-1	Suovdi	Gammetuft	Bolig, bosetning	Eldre enn 100 år	Automatisk fredet
18288-2	Suovdi	Grop	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
27317-1	Suovdi/ Toknejord	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet
27317-2	Suovdi/ Toknejord	Hustuft	Bolig, bosetning	Yngre steinalder	Automatisk fredet

ID-nr i krusiv: registrert i forbindelse med arbeidet for Utvalgt kulturlandskap Goaraht - Njárga/Sandvikhalvøya

Fylkesmannen i Finnmark
Finnmárkku fylkkamánni

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Porsanger kommune
Porsangu gielda - Porsangin komuuni

Finnmarkseiendommen
Finnmárkkuopmodat